

HOTARARE GUVERN 889/2016	<i>Vigoare</i>
Emitent: Guvern Domenii: Boli diverse	M.O. 997/2016
Hotarare privind aprobarea Strategiei nationale pentru sanatatea mintala a copilului si adolescentului 2016-2020	

M.Of.Nr.997 din 12 decembrie 2016

[Sursa Act:Monitorul Oficial](#)

[ial](#)

HOTARARE Nr. 889
privind aprobarea Strategiei nationale pentru
sanatatea mintala a copilului si adolescentului 2016-2020

Avand in vedere dispozitiile art. 1 alin. (5) lit. a) din Legea [nr. 90/2001](#) privind organizarea si functionarea Guvernului Romaniei si a ministerelor, cu modificarile si completarile ulterioare,

tinand cont de prevederile art. 2 lit. a) din Hotararea Guvernului [nr. 144/2010](#) privind organizarea si functionarea Ministerului Sanatatii, cu modificarile si completarile ulterioare,

in temeiul [art. 108](#) din Constitutia Romaniei, republicata, si al [art. 11](#) lit. f) din Legea [nr. 90/2001](#), cu modificarile si completarile ulterioare,

Guvernul Romaniei adopta prezenta hotarare.

Art. 1. - Se aproba Strategia nationala pentru sanatatea mintala a copilului si adolescentului 2016-2020, denumita in continuare Strategie, prevazuta in anexa care face parte integranta din prezenta hotarare.

Art. 2. - Finantarea obiectivelor prevazute in Strategie se va face in limita fondurilor aprobate anual prin legile bugetare anuale, precum si din alte surse legal constituite, potrivit legii.

Art. 3. - Instructiunile implicate, prin directiile de specialitate si reprezentantii acestora, vor duce la indeplinire prevederile prezentei hotarari.

PRIM-MINISTRU
DACIAN JULIEN CIOLOS

Contrasemneaza:
Ministrul sanatatii,
Vlad Vasile Voiculescu
Viceprim-ministru,
ministrul dezvoltarii regionale
si administratiei publice,
Vasile Dincu
Seful Cancelariei
Prim-Ministrului,
Paul Gheorghiu
Ministrul educatiei nationale
si cercetarii stiintifice,
Mircea Dumitru
Ministrul muncii, familiei, protectiei
sociale si persoanelor varstnice,
Dragos-Nicolae Pislaru
Ministrul afacerilor interne,
Ioan-Dragos Tudorache
Ministrul finantelor publice,
Anca Dana Dragu

**STRATEGIA NATIONALA PENTRU SANATATEA MINTALA
A COPILULUI SI ADOLESCENTULUI
2016-2020**

Bucuresti 2016

Cuprins

1. Introducere
2. Informatii generale relevante
 - 2.1. Sistemul actual de sanatate mintala pentru copil si adolescent
 - 2.2. Integrarea serviciilor de sanatate cu serviciile educationale, serviciile sociale si serviciile din sistemul de justitie
 - 2.3. Grupurile-tinta relevante
 - 2.4. Prioritati guvernamentale
 - 2.5. Cadrul legislativ
3. Principii, obiective si activitati
 - 3.1. Principii de baza ale serviciilor de sanatate mintala
 - 3.2. Obiective si activitati
4. Rezultate preconizate
5. Indicatori
6. Impactul social, bugetar si legislativ
7. Proceduri de evaluare a strategiei
8. Institutii responsabile in implementarea strategiei
 - 8.1. Implicarea societatii civile
 - 8.2. Masuri organizatorice
9. Abrevieri

1. Introducere

Sanatatea mintala a copiilor si adolescentilor reprezinta o prioritate la nivel european datorita incidentei crescute a tulburarilor de sanatate mintala a copiilor si adolescentilor si a consecintelor determinate de faptul ca nu au fost depistate la timp aceste tulburari. Unul din cinci copii sufera de o problema emotionala, de dezvoltare sau comportamentala, iar unul din opt are o tulburare mintala diagnosticata clinic. (WHO, 2004¹).

Pana in momentul de fata comunitatea stiintifica a acumulat un volum critic de dovezi care sustin ca sanatatea mintala este la fel de importanta ca sanatatea fizica pentru dezvoltarea optima a individului, pe tot parcursul vietii sale (WHO, 2005)². Sanatatea mintala s-a demonstrat a fi un parametru esential de care se leaga capacitatea sa de invatare, succesul scolar/maturitatea scolara, capacitatea de adaptare si bunastarea persoanei in general. Se justifica astfel o evaluare holistica a copilului si adolescentului si o interventie multidisciplinara integrata interinstitutionala prin crearea unui sistem de suport integrat - medical, educational si social.

¹) WHO (2004) - The World Health Report 2004: Changing History. Geneva, World Health Organization.

²) WHO (2005) - Green Paper Improving the mental health of the population: Towards a strategy on mental health for the European Union.

Serviciile de sanatate destinate copiilor si adolescentilor la risc sau cu tulburari de sanatate mintala integrate in reseaua de servicii specializate alaturi de serviciile educationale si serviciile de protectie sociala pot oferi o perspectiva unitara asupra obiectivelor de recuperare a copilului si adolescentului prin accesarea lor contribuind si la refacerea echilibrului grupului social in care respectivul traieste.

Dezvoltarea serviciilor integrate destinate copiilor si adolescentilor cu risc sau cu tulburari de sanatate mintala are la baza intelegerea comuna a faptului ca pentru obtinerea unei ameliorari/recuperari optime a acestora interventia psihiatrica trebuie coroborata cu interventii educationale si sociale. Managementul de caz este serviciul care trebuie sa coordoneze aceasta ameliorare/recuperare intr-un mod adecvat prin facilitarea accesarii de programe specifice, activitati planificate, suport personal si familial.

Eficiența programelor de reabilitare a copiilor și adolescenților la risc sau cu tulburări de sănătate mintală poate fi crescută dacă ele sunt oferite în contextul unui mediu cu un nivel scăzut de stigmatizare din partea comunității, punându-se accentul pe „persoană”, și nu pe „pacient”. În acest fel va crește sentimentul de responsabilitate, de valorizare, precum și de încurajare și implicare personală a copilului și adolescentului în procesul de reabilitare.

Prin programele specializate trebuie să fie identificate și consolidate abilitățile copilului și adolescentului, abilități necesare pentru construirea/reconstruirea autonomiei personale, satisfacerea nevoii de a învăța, de a locui, de a se angaja, socializa și dezvolta. Scopul acestor programe este creșterea calității vieții copiilor și adolescenților la risc sau cu tulburări de sănătate mintală prin reducerea riscului, vulnerabilității sau deficienței psihice, creșterea adaptării sociale, asumarea de responsabilități în viața lor cotidiană și implicarea acestora cât mai activ și independent în viața socială.

În derularea etapelor programelor de reabilitare a copiilor și adolescenților cu risc sau cu tulburări de sănătate mintală, formarea continuă și implicarea echipelor multidisciplinare sunt absolut necesare, iar componenta variată de profesioniști, specializarea, flexibilitatea echipei, colaborarea în echipă și managementul de caz conduc la structurarea responsabilităților și realizarea obiectivelor. Calitatea, accesibilitatea și asigurarea continuității serviciilor integrate destinate copiilor și adolescenților la risc sau cu tulburări de sănătate mintală de reabilitare psihosocială reprezintă fundamentul succesului programelor individuale, personalizate, obiectivând atât activitatea membrilor echipei multidisciplinare, cât și contactele interprofesionale necesare pe parcursul unei perioade mai lungi de intervenție, în scopul evaluării, monitorizării și prevenirii recăderilor.

Serviciile integrate destinate copiilor și adolescenților cu risc sau cu tulburări de sănătate mintală sunt o componentă esențială a unui sistem integrat medicosocioeducational cu accent pe sprijinul personalizat pentru îmbunătățirea calității vieții și obținerea unei funcționări adaptate în societate, active și independente.

Prioritățile actuale la nivel european în domeniul sănătății mintale sunt formulate în documentul Organizației Mondiale a Sănătății „Planul European de Acțiune în Sănătate Mintală 2013-2020”³⁾, document elaborat în 2013. În acord cu Planul European de Acțiune în Sănătate Mintală 2013-2020, Legea sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice [nr. 487/2002](#), republicată, și Strategia națională de sănătate 2014-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului [nr. 1.028/2014](#), Strategia națională de sănătate mintală a copilului și adolescentului, denumită în continuare Strategia, formulează următoarele priorități:

³⁾http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/89966/1/9789241506021_eng.pdf?ua=1

1. Dezvoltarea serviciilor de promovare a sănătății mintale a copilului și adolescentului și de prevenire a tulburărilor psihice ale copiilor și adolescenților prin parteneriat între sistemul de educație, sistemul de sănătate, sistemul de servicii sociale și sistemul de justiție. Promovarea și prevenirea se vor realiza prin dezvoltarea unor programe de conștientizare și de educație adresate întregii populații care vor viza sănătatea mintală a copilului și adolescentului și vor include dezvoltarea serviciilor de informare și consiliere pentru părinți, implementarea unor programe de prevenție a tulburărilor de sănătate mintală, cum ar fi prevenția anxietății și depresiei, prevenția suicidului, prevenția comportamentelor agresive, precum și dezvoltarea competențelor sociale și de inteligență emoțională a copiilor și adolescenților.

2. Dezvoltarea și implementarea unei baze de date complete și complexe și stabilirea metodelor și normelor de colectare și procesare a datelor privind grupul-tintă, baza de date care va fi extrem de utilă în elaborarea planurilor de intervenție de servicii personalizate, pentru diferitele paliere ale tulburărilor mintale.

3. Formarea inițială a cadrelor didactice, medicilor de familie, medicilor pediatri, medicilor școlari, asistentilor medicali școlari, asistentilor medicali comunitari și asistentilor sociali, prin dezvoltarea modulelor de psihologie a copilului cu focalizare pe managementul comportamental, dezvoltarea competențelor sociale și emoționale, vocaționale și sănătatea mintală a copilului și adolescentului.

4. Dezvoltarea serviciilor de identificare și intervenție timpurie pentru copiii la risc de a dezvolta tulburări de sănătate mintală și pentru copiii cu o tulburare de sănătate mintală diagnosticată. Identificarea copiilor cu o tulburare de sănătate mintală implică screeningul precoce al nivelului de dezvoltare cognitivă, socială, emoțională și motorie a copilului. Identificarea se realizează de către medicul de familie, medicul pediatru, medicul școlar și cadrul didactic din serviciile educaționale, asistentul social în colaborare cu specialiștii din serviciile de sănătate mintală. Intervențiile intensive timpurii se realizează de către echipele de

specialisti in sanatate mintala in parteneriat cu parintii si specialistii din domeniul educational si social.

5. Imbunatatirea infrastructurii si a serviciilor centrelor de sanatate mintala existente si infiintarea de noi centre in judetele in care acestea nu exista. Centrele de sanatate mintala (CSM) vor avea personal care va oferi servicii de evaluare complexa, diagnostic si tratament. O actiune prioritara la nivelul Ministerului Sanatatii prin Centrul National pentru Sanatate Mintala si Lupta Antidrog va fi stabilirea standardelor de servicii care sa faciliteze functionarea optima a acestor centre.

6. Dezvoltarea serviciilor spitalicesti ca servicii specializate pentru copiii si adolescentii cu tulburari de sanatate mintala si pentru cazurile care reprezinta o urgenta psihiatrica; sunt necesare sustinerea si instruirea echipelor multidisciplinare in furnizarea serviciilor specializate in cadrul sectiilor sau spitalelor de profil.

7. Formarea continua a specialistilor din domeniul sanatatii, educatiei, protectiei sociale si justitiei in conformitate cu standardele internationale si promovarea modelelor de buna practica pentru dezvoltarea serviciilor comunitare de sanatate mintala pentru copii si adolescenti.

8. Tratamentul si reabilitarea tulburarilor de sanatate mintala pentru copil si adolescent implica interventii complexe validate stiintific, de tip medicamentos, psihologic, psihoterapeutic, educational, psihopedagogic si logopedic. Pentru asigurarea bunastarii copilului, precum si pentru remiterea simptomatologiei este necesara colaborarea specialistilor din cadrul echipei multidisciplinare pentru aplicarea metodelor si interventiilor adecvate.

Strategia se va implementa in perioada 2016-2020 si va viza 3 arii: promovare, preventie si interventii specializate (medicale, psihologice, educationale, vocationale si sociale) identificate ca prioritare de catre Centrul National pentru Sanatate Mintala si Lupta Antidrog in parteneriat cu institutiile responsabile din domeniul sanatatii mintale, educatiei si protectiei sociale, actiunile specifice urmand a fi implementate in acord cu aceste prioritati.

Scopul Strategiei este asigurarea bunastarii copilului si adolescentului in special si familiei acestuia si a populatiei din Romania, in general, indicand directiile de actiune, resursele si mijloacele necesare implementarii adecvate. Strategia urmareste reducerea riscurilor si incidentei problemelor si tulburarilor de sanatate mintala asupra copilului si adolescentului.

Pentru implementarea Strategiei, cele 3 arii de actiune se vor concretiza in 2 planuri operationale specifice, conform Calendarului general pentru implementarea Strategiei pentru urmatoarele perioade: 2016-2017; 2018-2020. Planurile de actiune vor fi aprobate prin ordine ale ministrilor/presedintilor cu competente in materie.

2. Informatii generale relevante

2.1. Sistemul actual de sanatate mintala pentru copil si adolescent

In prezent, serviciile publice de sanatate mintala sunt oferite in cadrul urmatoarelor structuri: 22 de sectii de psihiatrie si compartimente de psihiatrie pediatria din spitale, 29 de centre de sanatate mintala pentru copii, 7 stationare de zi si 21 de cabinete ambulatorii care prin strategia de fata, prin accesarea fondurilor europene pot fi replicate in zonele in care nu exista.

Probleme ale sistemului de sanatate mintala pentru copii si adolescenti:

a) este un sistem de servicii orientat excesiv spre curativ in detrimentul domeniului preventiv. In prezent nu exista in sistemul public servicii de promovare a sanatatii mintale si de prevenire a tulburarilor de sanatate mintala;

b) este un sistem de servicii excesiv orientat asupra asistentei tertiare in detrimentul asistentei primare si comunitare. Exista in prezent 29 de centre de sanatate mintala pentru copii, cu servicii subdezvoltate in raport cu nevoile comunitatii. Medicii pediatri si medicii de familie, profesionistii care interactioneaza primii cu copilul si care pot sprijini parintii in dezvoltarea cognitiva, sociala si emotionala optima a copilului nu au competente in sanatate mintala;

c) este un sistem verticalizat, cu un management de caz deficitar si cu experiente profesionale limitate in cadrul echipelor multidisciplinare. Tratamentul copiilor cu tulburari de sanatate mintala implica interventii validate stiintific oferite de catre toti profesionistii: psihiatru, psiholog clinician, psihoterapeut, logoped, educator, asistent medical, asistent medical comunitar, asistent social, profesor si alti specialisti, conform legii;

d) este un sistem in care colaborarea cu specialistii din cadrul serviciilor de educatie si a celor din asistenta sociala este deficitara din lipsa unei abordari integrate a serviciilor acordate in cele trei domenii: educational, social si in domeniul sanatatii. Tratamentul unui copil implica, in mod obligatoriu, interventii in contexte naturale ale copilului, la scoala sau acasa. Interventii de specialitate se ofera numai in cabinetele specialistilor in sanatate mintala.

O problema identificata consta in numarul mic de copiii si adolescenti diagnosticati cu tulburari de sanatate mintala in raport cu numarul lor estimat de studiile internationale.

In tabelul de mai jos sunt prezentate datele, din perioada ianuarie-octombrie 2014⁴⁾, din sistemul de servicii publice din Romania cu specificarea ca datele reprezinta principalele tulburari psihice ale copilului si adolescentului prezente in clasificarea ICD10.

⁴⁾ Centrul National de Sanatate Mintala si Lupta Antidrog (CNSMLA), raport 2014

Tulburari de sanatate mintala	Numar pacienti			Total
	0-4 ani	5-14 ani	peste 15 ani	
Tulburari de anxietate	509	2376	1373	4258
Fobia scolara	20	487	180	687
ADHD	589	3744	682	5015
Episod depresiv	15	602	1408	2025
Tulburari de conduita	364	2813	2179	5356
Tulburare de spectru autist	1072	1853	279	3204
Tulburari de atasament	318	475	159	952
Tulburari de comportament alimentar	145	321	173	639

Total general

22136

Procentele actuale arata ca numarul maxim de copii diagnosticati si carora li se ofera un pachet minimal de servicii variaza intre 1% si 5%.

Se impune dezvoltarea unei baze de date complete si complexe si stabilirea metodelor si normelor de colectare si procesare a datelor. Un sistem de colectare bine organizat este esential in abordarea si elaborarea strategiei de interventie pe diferitele paliere ale tulburarilor mintale.

Tinand cont ca prevalenta si incidenta raportate la valorile internationale sunt mult mai scazute, in contextul lipsei unui mecanism de colectare a datelor si luand in considerare faptul ca avem un numar redus de medici de specialitate psihiatrie pediatrica, putem afirma ca exista subdiagnosticare la nivelul acestui segment populational.

Resursele umane reprezinta o alta problema a sistemului de sanatate mintala pentru copil si adolescent. In prezent, la nivel national, in cadrul structurilor publice de psihiatrie pediatrica activeaza 123 de medici cu specializarea psihiatrie pediatrica, 72 psihologi clinicieni, 46 asistenti medicali cu specializarea in psihiatrie, 262 asistenti medicali fara specializarea in psihiatrie, 17 logopezi, 17 asistenti sociali, 30 kinetoterapeuti si 114 infirmieri. In consecinta, serviciile existente nu au echipe multidisciplinare pentru a asigura servicii de sanatate mintala pentru copil si adolescent.

Cu toate ca sistemul de educatie si sistemul de protectie sociala au un rol important in promovarea sanatatii mintale a copilului si adolescentului, resursele umane disponibile in structurile Ministerului Educatiei Nationale si Cercetarii Stiintifice si in cele aflate in coordonarea metodologica a Ministerului Muncii Familiei, Protectiei Sociale si Persoanelor Varstnice sunt insuficiente.

Succesul promovarii sanatatii mintale la copil si adolescent este conditionat de cooperarea intre profesionistii din sistemul de sanatate, sistemul de educatie si sistemul de asistenta sociala. Crearea de centre comunitare integrate pentru echipele multidisciplinare sprijinite de autoritatile administratiei publice locale este un pas necesar a fi facut spre copilul si adolescentul cu probleme de sanatate mintala, familia sa si comunitate, aceste structuri avand ca scop nu doar interventia terapeutica, ci si promovarea valorilor umane in vederea acceptarii si integrarii copiilor si adolescentilor cu tulburari de sanatate mintala. Centrul comunitar integrat este structura functionala care asigura servicii integrate la nivelul comunitatii de tipul asistentei medicale comunitare, serviciilor medicale si de sanatate publica, asistentei sociale si al serviciilor sociale, al serviciilor educationale, in mod deosebit pentru persoanele si familiile vulnerabile sau defavorizate.

2.2. Integrarea serviciilor de sanatate cu sistemul educational, serviciile sociale si serviciile din sistemul de justitie

Educatia copilului si adolescentului in Romania

Dreptul copiilor la educatie este garantat de Constitutia Romaniei. Totodata, este de subliniat faptul ca Romania a ratificat Conventia cu privire la drepturile

copilului adoptata de Adunarea generala a Organizatiei Natiunilor Unite la 20 noiembrie 1989, ratificata prin Legea [nr. 18/1990](#), republicata, pentru a fi asigurate premisele promovarii si respectarii tuturor drepturilor copilului. Desi accesul la invatamantul primar si gimnazial este prevazut de legea invatamantului si este gratuit pentru toti copiii din Romania, exista deficiente in a sustine participarea la aceste forme de invatamant a elevilor cu dificultati emotionale si comportamentale pentru care sistemul educational nu are inca dezvoltate servicii educationale adecvate. De exemplu, copiii cu tulburarea de hiperactivitate cu deficit de atentie (ADHD) sau cu tulburare de spectru autist (TSA) au nevoie de sprijin educational specializat oferit de catre specialistii in educatie. Legea educatiei nationale [nr. 1/2011](#), cu modificarile si completarile ulterioare, sustine necesitatea asigurarii starii de bine a copiilor in mediul scolar. Violenta in scoli si abandonul scolar sunt doua din efectele majore ale lipsei unor servicii integrate de sanatate mintala ale copilului si adolescentului.

Un factor protector important este angrenarea copiilor cu risc semnificativ de a dezvolta probleme de sanatate mintala (copii expusi in familie la violenta verbala si fizica, abuz de alcool si consum de substante psihotrope, boli psihice si somatice cronice ale parintilor, familii dezorganizate, saracie extrema, copii cu boli somatice cronice, copiii din sistemul de servicii sociale, copii cu parinti plecati la munca in strainatate) si de aceea trebuie facute eforturi pentru a sustine participarea acestora la invatamantul primar si gimnazial printr-o cooperare intre Ministerul Muncii, Familiei, Protectiei Sociale si Persoanelor Varstnice, autoritatile administratiei publice locale si Ministerul Educatiei Nationale si Cercetarii Stiintifice. Aceste eforturi sustinute se traduc prin sprijin social (tichete, alimente, haine, rechizite) pentru familiile defavorizate/vulnerabile si copiii acestora din partea serviciilor publice de asistenta sociala (SPAS de la nivelul municipiilor, oraselor si comunelor si DGASPC de la nivelul judetelor si sectoarelor municipiului Bucuresti), asistent medical comunitar, conform Cadrului strategic privind reducerea parasirii timpurii a sistemului de educatie si tinand cont de activitatile specifice ale Strategiei nationale privind incluziunea sociala si reducerea saraciei pentru perioada 2015-2020, aprobata prin Hotararea Guvernului [nr. 383/2015](#) (obiectivul 2.4).

Serviciile sociale

Domeniul protectiei drepturilor copilului se afla intr-un proces dinamic de continua schimbare, prin derularea caruia este vizata alinierea reglementarilor legislative nationale la strategiile si standardele comunitare si internationale. Acest domeniu a cunoscut o evolutie importanta in ultimii 20 de ani, remarcanduse prin eforturi sustinute intreprinse atat la nivel central, cat si la nivel local de catre structurile responsabile care au facut posibila, incepand cu anul 1997, o schimbare radicala a politicii de protectie a drepturilor copilului in general, copilului aflat in risc de separare de familia sa, copilului cu masura de protectie speciala si copilului adoptat. Guvernul Romaniei a demonstrat, prin masurile legislative, administrative si financiare intreprinse pe tot parcursul acestei perioade de timp, angajamentul intr-o reforma profunda, in interesul superior al copilului.

In mod deosebit, prin promovarea pachetului legislativ in domeniul protectiei drepturilor copilului, avand la baza principiile Conventiei europene privind drepturile omului si, respectiv, ale Conventiei Organizatiei Natiunilor Unite privind drepturile copilului, intrat in vigoare la 1 ianuarie 2005 si care cuprinde cele mai importante acte normative care privesc copilul, si anume: Legea [nr. 272/2004](#), republicata, cu completarile si modificarile ulterioare, si Legea [nr. 273/2004](#) privind procedura adoptiei, republicata, s-a dorit instaurarea unei stari de normalitate, de responsabilizare a familiei biologice in ceea ce priveste copilul. Rolul institutiilor statului a fost astfel redefinit, atributiile acestora acoperind, in primul rand, obligatia de a sprijini parintii sau, dupa caz, reprezentantul legal al copilului in realizarea propriilor sale obligatii fata de acesta. Pachetul legislativ in domeniul protectiei drepturilor copilului a stat la baza crearii unui sistem modern, de promovare si protectie a drepturilor tuturor copiilor, armonizat cu documentele internationale in domeniu si care are in vedere actiuni in interesul superior al copilului si cresterea bunastarii acestuia.

Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului si Adoptie (ANPDCA) din subordinea Ministerului Muncii, Familiei, Protectiei Sociale si Persoanelor Varstnice, in calitate de autoritate centrala, indeplineste atributiile in domeniul protectiei si promovarii drepturilor copilului si adoptiei.

Conform datelor statistice ale ANPDCA, actualizate la data de 30.09.2015, in sistemul national de protectie speciala erau inregistrati un numar de 57.646 copii. Din acest total, 20.471 copii (35,51%) beneficiau de o masura de protectie speciala in 1.501 servicii de tip rezidential (1.150 publice si 351 private): 3.722 copii in centre de plasament clasice (79 publice si 21 private) si 3.585 copii in centre de plasament modulate (84 publice si 16 private), 2.442 copii in apartamente (388 publice

si 19 private), 5.098 copii in case de tip familial (429 publice si 289 private), 358 copii in centre maternale (50 publice si 4 private), 812 copii in centre de primire in regim de urgenta (66 publice), 514 copii in alte servicii - servicii de deprinderi de viata independenta, adapost de zi si de noapte (54 publice si 2 private) si un numar de 37.175 copii (64,49%) beneficiau de o masura de protectie de tip familial (18.747 copii aflati in plasament la asistenti maternali, 14.047 copii la rude pana la gradul IV inclusiv si 4.381 copii la alte familii sau persoane).

Din totalul de 1.501 servicii de tip rezidential, un numar de 351 erau destinate unui numar de 6.719 copii cu dizabilitati. Dintre acestia, 2.478 copii cu dizabilitati in centre de plasament clasice (48 publice si 1 privat), 1.606 copii cu dizabilitati in centre de plasament modulate (44 publice si 1 privat), 376 copii in apartamente (56 publice si 2 private), 2.068 copii in case de tip familial (173 publice si 20 private), 33 copii in alte servicii - servicii de deprinderi de viata independenta, adapost de zi si de noapte (6 publice).

Analiza datelor statistice din domeniu arata ca, in perioada anilor 2000-30.09.2015, numarul copiilor protejati in sistemul de protectie speciala a scazut semnificativ, de la 87.753 copii la 57.646 copii, o scadere importanta observandu-se in randurile copiilor din serviciile de tip rezidential, de la un numar de 57.181 copii la 20.471 copii. De asemenea se poate remarca faptul ca protectia speciala a copilului separat de familie este realizata cu preponderenta in servicii de ingrijire de tip familial, numarul copiilor protejati in astfel de servicii crescand de la 30.572 copii in anul 2000 la 37.175 copii in anul 2015.

Pentru prevenirea separarii copilului de familie si reducerea intrarii copiilor in sistemul de protectie speciala functionau la data de 30 septembrie 2015 1.030 de servicii alternative, incluzand in acest concept larg: centrele de zi, serviciile de asistenta si sprijin pentru tinerii care provin din centrele de plasament, centrele de consiliere si sprijin pentru parinti si copii, serviciile de prevenire a abandonului in perioada preconceptiva, centrele de ingrijire de zi si recuperare a copilului cu dizabilitati, serviciile pentru copiii strazii, centrele de consiliere si sprijin pentru copilul maltratata, abuzat, neglijat, inclusiv victima a violentei in familie. De aceste servicii beneficiau la data respectiva un numar de 56.774 copii aflati in situatie de risc.

Sistemul de justitie

In privinta copiilor delincventi, in evidentele Administratiei Nationale a Penitenciarelor repartizarea efectivelor de minori, in functie de situatia juridica, in anul 2015 este urmatoarea:

Unitatea	Total
Centre educative	122
Centre de detentie	151
Alte unitati (tranzit)	49
Total	322

Comportamentul delincvent al minorilor s-a dezvoltat prin combinarea mai multor factori de risc:

- a)riscuri fiziologice: probleme de sanatate, parinti cu probleme de sanatate somatica sau cronica, consumatori de alcool sau substante psihotrope;
- b)riscuri economice: parinti someri, venituri care situeaza familia la limita de jos a saraciei, existenta mai multor copii;
- c)riscuri socioculturale: stimulare intelectuala si culturala saraca, parinti cu un nivel de instructie si educatie precar, violenta intrafamiliala, absenta unor modele comportamentale pozitive care sa valorizeze munca, respectul celorlalti si al normelor sociale, traiul cinstit;
- d)riscuri educationale: relatii conflictuale intre parinti, pedepse fizice, relationare lipsita de implicare afectiva, practici deficitare ale educatiei parentale, lipsa satisfactiei scolare si a increderii in sine.

Conform statisticilor Directiei Nationale de Probatiune din cadrul Ministerului Justitiei, in anul 2014, in evidenta serviciilor de probatiune s-au aflat in executarea unei masuri educative 1.011 minori. Totodata, serviciile de probatiune au intocmit un numar de 3.580 referate de evaluare pentru minorii inculpati/invinuiti la solicitarea instantelor de judecata sau a organelor de urmarire penala.

Problema sanatatii mintale a copilului si adolescentului trebuie sa se afle si in atenta sistemului judiciar. Multitudinea de cauze care ajung in fata judecatorului si a procurorului face ca, uneori, din interiorul acestui sistem sa fie mai vizibile o serie de probleme care, in cazul multor litigii, cel mai adesea provenite din conflictele aparute in familie, se repercuteaza cu efecte negative asupra psihicului copilului sau adolescentului.

Instantele de tutela, in a caror competenta este concentrat un numar de copii nu

numai mare, dar si deosebit de relevant pentru problema generala a familiei si a minorului in societate, reprezinta un important factor de decizie cu privire la interesele minorilor si adolescentilor care, datorita situatiilor conflictuale din familie (cauze de divort, violenta in familie, deces al parintilor si instituire a tutelei, cauze privind copiii ai caror parinti sunt plecati la munca in strainatate, cauze privind ocrotirea unor drepturi ale minorului etc.), sunt afectati sau in cazul carora exista riscul de a fi afectati in planul dezvoltarii psihologice sau de a dezvolta tulburari de sanatate mintala (tulburari de internalizare sau de externalizare).

Totodata, magistratul trebuie sa detina informatii suficiente si relevante privind serviciile de sanatate mintala la care autoritatea judiciara poate trimite partea implicata in cursul procesului pentru anumite evaluari sau pentru accesarea unor servicii de consiliere in cazurile prevazute de lege. Lipsa informatiilor relevante nu trebuie sa fie un impediment in indeplinirea corecta si completa a atributiilor judecatorului sau procurorului.

2.3. Grupurile-tinta relevante

- a) copiii si adolescentii, parintii acestora;
- b) copiii si adolescentii la risc de a dezvolta tulburari de sanatate mintala (copii expusi in familie la violenta verbala si fizica, abuz de alcool si consum de substante psihotrope, boli somatice cronice ale parintilor, familii dezorganizate, saracie extrema, copii cu boli somatice cronice, copii cu parinti plecati la munca in strainatate) si parintii acestora;
- c) copiii si adolescentii ai caror parinti sunt diagnosticati cu tulburari de sanatate mintala;
- d) copiii si adolescentii diagnosticati cu tulburari de sanatate mintala si parintii acestora;
- e) copiii si adolescentii cu masura de protectie speciala;
- f) copiii si adolescentii din unitatile aflate in subordinea Administratiei Nationale a Penitenciarelor;
- g) copiii si adolescentii aflati in supravegherea serviciilor de probatiune;
- h) copiii si adolescentii cu tulburari de sanatate mintala care au savarsit fapte penale.

2.4. Prioritati guvernamentale

Sanatatea mintala este un parametru esential de care se leaga bunastarea persoanei, capacitatea sa de invatare, succesul scolar/maturitatea scolara, reabilitarea si integrarea sociala si profesionala.

In acest context, Strategia este un factor determinant pentru realizarea obiectivelor Strategiei nationale de sanatate 2014-2020, aprobata prin Hotararea Guvernului [nr. 1.028/2014](#), Strategiei nationale privind incluziunea sociala si reducerea saraciei 2015-2020, aprobata prin Hotararea Guvernului [nr. 383/2015](#), Strategiei nationale pentru protectia si promovarea drepturilor copilului pentru perioada 2014-2020 si a Planului operational pentru implementarea Strategiei nationale pentru protectia si promovarea drepturilor copilului 2014-2016, aprobata prin Hotararea Guvernului [nr. 1.113/2014](#), Strategiei de la Lisabona, Strategiei Europa 2020 si Noii agende a Uniunii Europene pentru drepturile copilului privind cresterea si ocuparea, coeziunea sociala si dezvoltarea sustenabila.

De asemenea, unul dintre indicatorii Programului de guvernare al Romaniei pune accent pe imbunatatirea starii de sanatate a populatiei, cresterea calitatii vietii in conditiile compatibilizarii sistemului sanitar romanesc cu cel din Uniunea Europeana, printre obiective numarandu-se: dezvoltarea programelor de preventie si de depistare precoce a bolilor; redresarea si dezvoltarea asistentei medicale din mediul rural, a asistentei medicale scolare si a asistentei medicale comunitare; participarea personalului medical la un program de educatie continua garantat de catre stat.

Totodata, in ceea ce priveste componenta de educatie, obiectivul privind „transformarea educatiei timpurii in bun public” accentueaza nevoia elaborarii unui curriculum centrat pe dezvoltarea competentelor cognitive, emotionale, vocationale si sociale ale copiilor si pe remedierea precoce a deficitelor de dezvoltare, dar si a formarii initiale si continue a personalului implicat in educatia timpurie. De asemenea se subliniaza necesitatea infiintarii unor echipe multidisciplinare de interventie timpurie. Aceste echipe vor fi constituite din medici, asistenti medicali, asistenti medicali scolari, asistenti medicali comunitari, psihologi si asistenti sociali si alte categorii profesionale.

Un rol important va reveni echipei de asistenta medicala primara: medic de familie-asistenta cabinet medic de familie, medic scolar, asistent medical scolar, asistent medical comunitar, medic pediatru in preventie si screening-ul precoce, al copiilor la risc de a dezvolta probleme de sanatate mintala (copii din familii in care este prezenta violenta verbala si fizica, abuzul de alcool si consumul de substante psihotrope, boli psihice si somatice cronice ale parintilor, familii dezorganizate, copii cu parinti plecati la munca in strainatate, saracie extrema). Rolul echipei din

cabinetul medicului de familie si a asistentului medical comunitar in procesul de preventie si screening al tulburarilor de sanatate mintala la copii si adolescenti se va mentine alaturi de echipele din serviciile de obstetrica-ginecologie (in diverse etape din viata copilului si a familiei), pediatrie, gradinita, scoala, serviciile sociale ale autoritatii administratiei publice locale si cele private.

2.5. Cadrul legislativ

a) Baza legislativa pentru sistemul de sanatate:

- Legea care reglementeaza sanatatea mintala in Romania este Legea sanatatii mintale si a protectiei persoanelor cu tulburari psihice [nr. 487/2002](#), republicata.

b) Alte acte normative:

- Legea [nr. 151/2010](#) privind serviciile specializate integrate de sanatate, educatie si sociale adresate persoanelor cu tulburari din spectru autist si cu tulburari de sanatate mintala asociate, cu modificarile si completarile ulterioare;

- Ordinul ministrului sanatatii publice nr. 375/2006 privind infiintarea, organizarea si functionarea centrelor de sanatate mintala;

- Legea [nr. 272/2004](#) privind protectia si promovarea drepturilor copilului, republicata, cu modificarile si completarile ulterioare;

- Legea [nr. 273/2004](#) privind procedura adoptiei, republicata;

- Legea asistentei sociale [nr. 292/2011](#), cu modificarile ulterioare;

- Legea [nr. 448/2006](#) privind protectia si promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicata, cu modificarile si completarile ulterioare;

- Conventia privind drepturile persoanelor cu dizabilitati, adoptata la New York de Adunarea Generala a Organizatiei Natiunilor Unite la 13 decembrie 2006, deschisa spre semnare la 30 martie 2007 si semnata de Romania la 26 septembrie 2007, ratificata prin Legea [nr. 221/2010](#), cu modificarile ulterioare;

- Hotararea Guvernului [nr. 1.113/2014](#) privind aprobarea Strategiei nationale pentru protectia si promovarea drepturilor copilului pentru perioada 2014-2020 si a Planului operational pentru implementarea Strategiei nationale pentru protectia si promovarea drepturilor copilului 2014-2016;

- Legea [nr. 252/2013](#) privind organizarea si functionarea sistemului de probatiune, cu modificarile si completarile ulterioare;

c) - Legea educatiei nationale [nr. 1/2011](#), cu modificarile si completarile ulterioare;

- Strategia privind reducerea parasirii timpurii a scolii in Romania, aprobata prin Hotararea Guvernului [nr. 417/2015](#).

Printre actele juridice internationale care au stat la baza elaborarii legislatiei romanesti in domeniu se numara urmatoarele:

1. Conventia cu privire la drepturile copilului adoptata de Adunarea generala a Organizatiei Natiunilor Unite la 20 noiembrie 1989, ratificata prin Legea [nr. 18/1990](#), republicata;

2. Principiile pentru protectia persoanelor cu tulburari psihice si ale ameliorarii ingrijirilor de sanatate mintala continute in Rezolutia nr. 46/119 a Adunarii Generale a Organizatiei Natiunilor Unite din 17 decembrie 1991;

3. Recomandarea nr. 19/2006 a Consiliului de Ministri a Consiliului Europei catre statele membre, referitoare la politicile care vizeaza sustinerea parentalitatii pozitive;

4. Recomandarea nr. 5 a Comitetului de Ministri al Consiliului Europei privind drepturile copiilor institutionalizati (2005);

5. Recomandarea nr. 1.286 a Adunarii Parlamentare a Consiliului Europei privind o strategie europeana pentru copii (1996);

6. Rezolutia Consiliului Europei si a reprezentantilor guvernelor tarilor membre in cadrul Consiliului privind egalizarea sanselor pentru persoanele cu handicap (1996);

7. Regulile standard pentru egalizarea sanselor persoanelor cu handicap (1993);

8. Conventia privind drepturile persoanelor cu dizabilitati, adoptata la New York de Adunarea Generala a Organizatiei Natiunilor Unite la 13 decembrie 2006, semnata de Romania la 26 septembrie 2007 ratificata prin Legea [nr. 221/2010](#), cu modificarile ulterioare;

- reglementari legislative europene in domeniul justitiei pentru minori: Ansamblul regulilor minime ale Natiunilor Unite cu privire la administrarea justitiei pentru minori (Regulile de la Beijing); Recomandarea CM REC (2008) 11 a Comitetului de Ministri ai statelor membre referitoare la regulile europene pentru minorii care fac obiectul unor sanctiuni sau masuri dispuse de organele judiciare; Recomandarea nr. R (89) 12 a Comitetului de Ministri al Consiliului Europei, adoptata la data de 13 octombrie 1989, si expunerea de motive - Educatia in penitenciar.

3. Principii, obiective si activitati

3.1. Principii de baza ale serviciilor de sanatate mintala

Exista diferite conceptualizari ale serviciilor de sanatate mintala pentru copii si adolescenti. In sens restrans, acestea cuprind doar servicii oferite de catre specialisti in sanatate mintala. In sens larg, includ toate serviciile care promoveaza

sanatatea mintala, fie ca sunt oferite de serviciile de sanatate, educatie, servicii sociale, justitie. Asadar, aceasta abordare include implicarea celor care nu au in mod obisnuit responsabilitati legate de sanatatea mintala (serviciile medicale de diverse specializari, serviciile educationale, serviciile sociale).

Politicile publice care influenteaza direct sau indirect copiii si adolescentii trebuie concepute, transpuse in practica si monitorizate tinandu-se cont de principiul interesului superior al copilului, conform Legii [nr. 18/1990](#), republicata, art. 2 din Legea [nr. 272/2004](#), republicata, cu modificarile si completarile ulterioare, si avand in vedere:

a) principiul egalitatii sanselor si nediscriminarii - accesul tuturor copiilor la serviciile de promovare, preventie si interventii specializate, indiferent de etnie, sex, religie, statut social, mediu de provenienta/comunitati cu risc (rural/urban);

b) principiul asigurarii unei ingrijiri individualizate si personalizate pentru fiecare copil;

c) principiul respectarii demnitatii copilului;

d) principiul ascultarii opiniei copilului si luarea in considerare a acesteia, tinand cont de varsta si de gradul sau de maturitate;

e) principiul responsabilitatii sociale - responsabilitatea fata de copil si adolescent a parintilor, cadrelor didactice, medicului de familie, medicilor specialisti (pediatri, psihiatri), psihologului, asistentului social, asistentului medical, medicului scolar si a asistentului medical scolar, asistent medical comunitar, pentru asigurarea starii de bine a tuturor copiilor;

f) principiul celeritatii in luarea unei decizii cu privire la copil;

g) principiul asigurarii protectiei impotriva abuzului, neglijarii, exploatarei si oricarei forme de violenta asupra copilului.

3.2. Obiective si activitati

Strategia propune o dezvoltare a serviciilor de sanatate mintala pe trei arii, avand urmatoarele obiective:

3.2.1. Promovarea sanatatii mintale a copilului si adolescentului. Obiective specifice

3.2.1.1. Constientizarea populatiei la nivel national cu privire la starea de bine a copiilor si adolescentilor si a sanatatii mintale a acestora

Activitati:

a) derularea de campanii nationale, regionale si locale de promovare a sanatatii mintale a copilului si adolescentului si a dezvoltarii socioemotionale a copiilor prin educarea publicului larg, parintilor si familiilor prin mijloace de informare in masa (mass-media, pliante, postere, site institutii);

b) organizarea de seminare educationale adresate parintilor, familiilor si cadrelor didactice, medicilor de familie, medicilor scolari si asistentilor medicali scolari, asistentilor sociali, asistentilor medicali comunitari, mediatorilor sanitari, mediatorilor scolari etc. privind promovarea sanatatii mintale a copiilor si adolescentilor in sistemul de educatie, coordonate si sustinute de catre specialisti acreditati.

3.2.1.2. Promovarea si dezvoltarea factorilor protectori ai sanatatii mintale a copiilor si a parintilor acestora

Activitati:

a) elaborarea modulelor de psihologie a copilului cu focalizare pe managementul comportamental, dezvoltarea competentelor sociale si emotionale, vocationale si sanatatea mintala a copilului si adolescentului din formarea initiala a cadrelor didactice, medicilor de familie, medicilor pediatri, medicilor scolari si asistentilor medicali scolari, a personalului medical si de reintegrare sociala din sistemul penitenciar, asistentilor medicali comunitari si asistentilor sociali, acreditate;

b) elaborarea unui curriculum de formare in psihiatrie pediatrica, psihologia copilului si adolescentului si consilierea parintilor, pentru medicii de familie, medicii pediatri si personalul medical si de reintegrare sociala din sistemul penitenciar, de catre specialisti acreditati;

c) organizarea de cursuri de formare, acreditate, in dezvoltare cognitiva, sociala, emotionala, vocationala, motorie si management comportamental si psihoeducatia parintilor, pentru cadrele didactice, asistentii maternali, consilierii scolari, asistentii sociali, asistentii medicali, asistentii medicali scolari, asistentii medicali comunitari si alte categorii de profesionisti care intra in contact cu copilul;

d) organizarea de sesiuni de formare acreditate in psihologia copilului si adolescentului pentru procurorii si judecatorii specializati in solutionarea cauzelor cu minori.

3.2.2. Dezvoltarea serviciilor de identificare timpurie si de interventie timpurie adresate copiilor si adolescentilor cu risc de a dezvolta tulburari de sanatate mintala, dificultati socioemotionale si comportamentale. Obiective specifice

3.2.2.1. Identificarea timpurie a copiilor si a adolescentilor cu risc de a

dezvolta tulburari de sanatate mintala

Activitati:

a) crearea si administrarea unei baze de date la nivelul CNSMLA pe baza datelor furnizate din sistemul de sanatate, social, educatie si justitie;

b) realizarea screeningului precoce al factorilor de risc cu rol in dezvoltarea tulburarilor de sanatate mintala la copil la nivelul cabinetelor medicului de familie, cabinetelor medicale scolare si medicului pediatru (copii din familii cu risc in care este prezenta violenta verbala si fizica, abuzul de alcool si consumul de substante psihotrope, boli psihice si somatice cronice ale parintilor, familii dezorganizate, copii cu parinti plecati la munca in strainatate, saracie extrema, copii din sistemul de servicii sociale, copii cu boli somatice cronice, copii cu factori de risc individuali).

3.2.2.2. Identificarea timpurie a dificultatilor socioemotionale si comportamentale ale copiilor si adolescentilor

Activitati:

a) identificarea timpurie a dificultatilor socioemotionale si comportamentale ale copiilor si adolescentilor la nivelul cabinetului medicului de familie, al cabinetelor medicale scolare si al medicului pediatru prin screening;

b) identificarea timpurie a dificultatilor socioemotionale si comportamentale ale copiilor si adolescentilor la nivelul gradinitelor si scolilor, cu sprijinul cadrelor didactice si al consilierului scolar, actiune coordonata de catre specialistii centrelor judetene de resurse si asistenta educationala (CJRAE), respectiv ai Centrului Municipiului Bucuresti de Resurse si Asistenta Educationala (CMBRAE), prin evaluare psihosomatica si alte instrumente validate stiintific.

3.2.2.3. Interventii precoce adresate copiilor si adolescentilor cu risc de a dezvolta tulburari de sanatate mintala si dificultati socioemotionale si comportamentale

Activitati:

- crearea unui mecanism de interventie timpurie integrat adresat copiilor cu dificultati socioemotionale si comportamentale, in care cadrele didactice, personalul medico-sanitar din cabinetele medicale scolare, specialistii din cadrul centrelor de sanatate mintala, asistentii medicali comunitari, asistentii sociali/specialistii din cadrul serviciului public de asistenta sociala (SPAS) de la nivelul municipiului, oraselor si comunelor si/sau DGASPC sa actioneze impreuna.

3.2.2.4. Identificarea si interventia integrata timpurie adresate copiilor cu tulburare de spectru autist (TSA)

Activitati:

a) realizarea screeningului tulburarii de spectru autist de catre medicul de familie, medicul scolar si medicul pediatru;

b) elaborarea si implementarea unui mecanism integrat de interventie pentru copiii si adolescentii diagnosticati cu tulburare de spectru autist si alte tulburari mintale asociate, care sa asigure cooperarea activa si continua intre toti furnizorii, inclusiv de servicii sociale si educationale (SPAS, DGASPC, centre TSA, cadre didactice, unitati de invatamant, inspectorate scolare, furnizori privati de servicii terapeutice);

c) organizarea de cursuri de formare continua acreditate in identificarea si recunoasterea timpurie a semnelor de risc pentru tulburarea de spectru autist (TSA) adresate medicilor psihiatri, medicilor de familie, medicilor pediatri, medicilor scolari, asistentilor medicali scolari, asistentilor medicali comunitari, asistentilor sociali si cadrelor didactice.

3.2.2.5. Identificarea si interventia adresata psihopatologiei mamei si psihopatologiei tulburarilor de sanatate mintala la sugar si la copilul mic

Activitati:

a) elaborarea unor ghiduri privind depistarea si managementul depresiei postpartum adresate specialistilor din sistemul sanitar, asistenti medicali comunitari, asistenti sociali si alte categorii profesionale (pentru medicii de familie, asistentele de la cabinetul de medicina de familie, medicii neonatologi si asistentele de neonatologie, medicii pediatri si asistentele de pediatrie);

b) elaborarea unor ghiduri privind depistarea si managementul tulburarilor de sanatate mintala la sugar si la copilul mic, pentru medicii de familie, asistentele de la cabinetul de medicina de familie, medicii neonatologi si asistentele de neonatologie, medicii pediatri si asistentele de pediatrie, precum si pentru asistentele medicale comunitare si asistentii sociali de la nivelul SPAS si DGASPC;

c) elaborarea si implementarea unui mecanism integrat de interventie adresata patologiei mamei si patologiei tulburarilor de sanatate mintala la sugar si la copilul mic, pentru furnizorii de servicii medicopsihosociale.

3.2.2.6. Preventia tulburarilor de anxietate si a depresiei copiilor si adolescentilor la risc

Activitati:

- organizarea de seminare psihoeducationale adresate copiilor, adolescentilor si parintilor copiilor la risc de a dezvolta depresie si anxietate in cadrul gradinitelor, scolilor si centrelor de sanatate mintala, sustinute de catre specialisti acreditati.

3.2.2.7. Preventia si interventiile timpurii in comportamentul agresiv fizic si verbal al copilului si adolescentului

Activitati:

a) sesiuni de formare, realizate cu sprijinul ISMB si ISJ, adresate cadrelor didactice, prin care sa abordeze complex comportamentul agresiv fizic si verbal al elevilor din perspectiva functionarii lor globale (dezvoltare cognitiva, sociala, emotionala, vocationala, motorie si a managementului comportamental) corelata cu functionarea familiala si sociala;

b) sesiuni educationale, adresate copiilor, adolescentilor, parintilor si cadrelor didactice, realizate in scoli prin ISMB si ISJ, pentru reducerea agresivitatii si a comportamentului bazat pe intimidare intentionata;

c) elaborarea si implementarea unui mecanism integrat de interventie in situatiile de intimidare intentionata care sa implice cadrele didactice, medicul scolar, asistentul medical scolar, personalul medical si de reintegrare sociala din sistemul penitenciar, politistul comunitar, ofiterul de probatiune, DGASPC/SPAS atat pentru victima, cat si pentru agresor.

3.2.3. Dezvoltarea serviciilor de tratament si interventii specializate, educationale si psihologice, adresate copiilor si parintilor cu tulburari de sanatate mintala. Obiective specifice

3.2.3.1. Dezvoltarea serviciilor specializate integrate in cadrul centrelor de sanatate mintala

Activitati:

a) elaborarea standardelor pentru serviciile comunitare si interventii specializate integrate;

b) stabilirea traseului copilului si adolescentului in reseaua de servicii specializate integrate (servicii medicopsihologice, educationale, sociale, justitie);

c) elaborarea procedurilor de lucru si a responsabilitatilor specifice ale fiecarui serviciu.

3.2.3.2. Dezvoltarea in cadrul centrelor de sanatate mintala a serviciilor de evaluare si interventie in sanatatea mintala a copiilor si adolescentilor

Activitati:

a) instruirea echipei multidisciplinare din centrele de sanatate mintala in implementarea interventiilor validate stiintific in tulburarile de sanatate mintala adresate copilului si parintilor acestuia cu sprijinul specialistilor acreditati;

b) dezvoltarea serviciilor medicopsihologice si a serviciilor de consiliere si psihoterapie a parintilor din zonele defavorizate ai caror copii au o tulburare de sanatate mintala, conform art. 22 din Legea [nr. 487/2002](#), republicata;

c) dotarea centrelor de sanatate mintala, conform Ordinului ministrului sanatatii publice nr. 375/2006, dar si cu instrumente de evaluare si interventie, validate stiintific si acreditarea profesionistilor care vor utiliza instrumentele pentru asigurarea serviciilor de reabilitare, in conformitate cu actul normativ mai sus mentionat;

d) infiintarea de noi centre de sanatate mintala (de copii sau mixte) in cadrul spitalelor generale sau de monospecialitate in judetele in care acestea nu exista.

3.2.3.3. Dezvoltarea si implementarea interventiilor educationale adresate copiilor cu tulburari de sanatate mintala in cadrul gradinitelor, scolilor si unitatilor de detinere (centre educative, centre de detentie) pentru delincventi juvenili

Activitati:

a) dezvoltarea serviciilor de interventie educationala in tulburari de sanatate mintala, la nivelul gradinitelor si scolilor, al institutiilor care custodiază minori care au savarsit infractiuni, coordonate de catre specialistii centrelor de asistenta psihopedagogica;

b) dotarea cabinetelor din cadrul gradinitelor si scolilor, respectiv a unitatilor de detinere pentru delincventii juvenili, cu instrumente de evaluare psihologica si interventie validate stiintific;

c) formarea si acreditarea psihologilor pentru utilizarea instrumentelor de evaluare;

d) organizarea unor sesiuni de formare acreditate adresate educatorilor, profesorilor, medicilor si asistentelor medicale scolare, personalului medical si de reintegrare sociala din sistemul penitenciar, consilierilor scolari si consilierilor de probatiune in recunoasterea tulburarilor de sanatate mintala a copilului si in interventiile educationale adresate acestor copii la clasa sau grupa/colectiv.

3.2.3.4. Dezvoltarea serviciilor si interventiilor complexe adresate copiilor cu tulburari severe de sanatate mintala, in cadrul institutiilor care custodiază minori

Activitati:

a) implementarea unor proceduri de prevenire si management al comportamentului agresiv de catre toti angajatii institutiilor care custodiază minori si ai serviciilor care supraveghează minori;

b) elaborarea standardelor de servicii pentru asistenta psihiatrica acordata minorilor care au savarsit fapte penale.

3.2.3.5. Dezvoltarea serviciilor specializate in interventia in situatii de criza in cadrul sectiilor si in unitatile de detinere pentru delincventii juvenili/servicii de probatiune

Activitati:

a) elaborarea unui ghid de proceduri in interventiile in situatii de criza;

b) formarea unor echipe specializate in interventia in situatii de criza, cu sprijinul specialistilor acreditati;

c) organizarea de sesiuni de formare acreditate a specialistilor din cadrul echipelor de interventie;

d) promovarea online a ghidului de proceduri in interventiile in situatii de criza (site, web institutii si parteneri) pentru specialisti.

4. Rezultate preconizate

Strategia reprezinta, pe de o parte, un raspuns la problemele cu care se confrunta specialistii in domeniul sanatatii, educatiei, justitiei si protectiei copilului, iar pe de alta parte vine in intampinarea problemelor cu care se confrunta parintii, copiii si adolescentii expusi diferitelor riscuri asociate tulburarii de sanatate mintala.

Prezenta strategie, prin identificarea precoce a copiilor si adolescentilor la risc de a dezvolta tulburari de sanatate mintala, accentueaza componenta de prevenire a tulburarilor mintale in randul populatiei-tinta, ceea ce va avea un impact major asupra calitatii vietii, dar si asupra costurilor prin reducerea cheltuielilor la nivelul interventiei in aceste situatii.

Aplicarea Strategiei va crea standarde minime privind sanatatea, educatia, justitia, protectia copilului, care vor conduce la implementarea politicilor privind securitatea sociala a copiilor, adolescentilor, parintilor si specialistilor si, de asemenea, va contribui la:

a) cresterea gradului de constientizare a populatiei la nivel national cu privire la starea de bine a copiilor si adolescentilor si a sanatatii mintale a acestora;

b) cresterea gradului de instruire a parintilor, familiilor copilului si adolescentului cu probleme de sanatate mintala;

c) ameliorarea indicatorilor de calitate a vietii copiilor si adolescentilor cu tulburari de sanatate mintala si a familiilor acestora;

d) scaderea numarului de copii si adolescenti cu risc de a dezvolta tulburari de sanatate mintala, dificultati socioemotionale si comportamentale;

e) facilitarea interventiei integrate timpurii adresate copiilor cu tulburare de spectru autist (TSA);

f) scaderea numarului de copii si adolescenti diagnosticati cu tulburari de anxietate si depresie;

g) facilitarea interventiei adresate psihopatologiei mamei si psihopatologiei tulburarilor de sanatate mintala la sugar si la copilul mic;

h) accesarea serviciilor specializate integrate in cadrul centrelor de sanatate mintala;

i) asigurarea cu personal calificat si specializat in acordarea serviciilor de interventie multidisciplinare;

j) instituirea serviciilor integrate de sanatate mintala la nivel local;

k) facilitarea interventiilor educationale adresate copiilor cu tulburari de sanatate mintala in cadrul gradinitelor, scolilor si unitatilor de detinere (centre educative, centre de detentie) pentru delincventii juvenili;

l) accesarea serviciilor specializate in interventia in situatii de criza in cadrul sectiilor si in unitatile de detinere pentru delincventii juvenili/servicii de probatiune;

m) racordarea cadrului normativ la necesitatile beneficiarilor si la rigorile internationale.

Strategia creeaza cadrul constituirii unui sistem integrat de servicii de sanatate mintala, de promovare, prevenire, identificare si interventie la nivel educational, la nivelul serviciilor de sanatate, la nivelul serviciilor sociale, la nivelul justitiei pentru minori.

5. Indicatori

Setul de indicatori prevazuti in anexa care face parte integranta din prezenta Strategie (Calendarul general pentru implementarea Strategiei) pentru monitorizarea indeplinirii obiectivelor si actiunilor Strategiei pe perioada 2016-2020 pot suferi modificari pe parcursul implementarii la propunerea institutiilor semnatare si in functie de situatiile identificate pe parcursul implementarii activitatilor.

6. Impactul social, bugetar, legislativ

a) Social

Serviciile comunitare destinate copiilor si adolescentilor cu risc sau cu tulburari de sanatate mintala pot deveni o componenta esentiala a unui sistem integrat medicosocioeducational care sa puna accentul pe „persoana”, si nu pe „pacient” si care sa asigure sprijin personalizat fiecarui copil si adolescent cu risc sau cu tulburari de sanatate mintala pentru o functionare adaptata in societate pe cat posibil in mod activ si independent. Pentru crearea unui astfel de sistem integrat este important modul cum se articuleaza serviciile comunitare de sanatate, educationale, sociale si ale justitiei cu nevoile copiilor si adolescentilor cu risc sau cu tulburari de sanatate mintala pentru recuperarea si reintegrarea socioprofesionala.

Prevederile prezentei Strategii si ale Calendarului general pentru implementarea Strategiei mentioneaza pe tot parcursul faptul ca serviciile de sanatate mintala pentru copil si adolescent integrate in reseaua de servicii specializate alaturi de serviciile educationale, serviciile de protectie sociala si din justitie vor putea facilita o privire unitara asupra obiectivelor de reabilitare a copilului si adolescentului printr-o abordare holistica si totodata vor contribui la refacerea echilibrului grupului social, familial si profesional in care respectivul copil traieste.

Promovarea unor servicii de calitate destinate identificarii precoce a copiilor si adolescentilor cu risc sau cu tulburari de sanatate mintala si accesul la servicii de interventie pot determina o derulare optima a programelor personalizate, facilitand atat relatia membrilor echipei multidisciplinare cu copilul si familia sa, cat si contactele interprofesionale in scopul identificarii precoce, evaluarii, monitorizarii, reabilitarii si prevenirii recaderilor.

b) Bugetar

Indeplinirea obiectivelor si realizarea indicatorilor Strategiei pentru sanatatea mintala a copilului si adolescentului in perioada 2016-2020 necesita suport financiar adecvat, astfel incat se estimeaza o crestere a necesarului de resurse umane si financiare.

Estimarea resurselor necesare implementarii Strategiei potrivit programelor nationale de sanatate acopera trei mari categorii:

1. resurse financiare directe pentru implementarea activitatilor;
2. resurse umane specifice implementarii Strategiei pe fiecare dintre cele trei arii de actiune, prin sprijinul partenerilor;
3. resurse tehnice necesare coordonarii privind derularea activitatilor, elaborarii planurilor operationale specifice si de asigurare a calitatii interventiilor (rezultate asteptate, evaluare, monitorizare, asistenta tehnica punctuala etc.).

Resursele financiare se vor constitui din:

- a) fonduri de la bugetul de stat, prin alocatiile bugetare aprobate cu aceasta destinatie institutiilor cu responsabilitati in domeniu;
- b) fonduri proprii, ajutoare materiale sau financiare nerambursabile din partea unor persoane fizice si juridice romane sau straine, credite interne sau externe, programe ale Uniunii Europene in domeniu, donatii si sponsorizari, potrivit legii;
- c) atragerea de fonduri structurale si alte surse de finantare conform legislatiei in vigoare;
- d) fonduri din bugetele locale.

Finantarea obiectivelor prevazute in Strategie se va face in limita fondurilor aprobate anual prin legile bugetare anuale, precum si din alte surse legal constituite, potrivit legii.

c) Legislativ

Institutiile responsabile vor include in planurile legislative anuale si vor initia actele normative fundamentate pe baza noilor oportunitati reiesite din Strategie: ordonante si hotarari ale Guvernului, ordine ale ministrilor/presedintilor de institutii, precum si acte normative ale autoritatilor administratiei publice locale.

Strategia nationala pentru sanatatea mintala a copilului si adolescentului pentru perioada 2016-2020 va fi adoptata prin hotarare a Guvernului, cointiatori fiind Ministerul Sanatatii, Ministerul Educatiei Nationale si Cercetarii Stiintifice, Ministerul Muncii, Familiei, Protectiei Sociale si Persoanelor Varstnice prin Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului si Adoptie si Cancelaria Prim-Ministrului.

Planurile de actiune specifice si bugetele necesare implementarii actiunilor cuprinse in Strategie vor fi aprobate prin ordine ale ministrilor/presedintilor/directorilor institutiilor implicate.

7. Proceduri de evaluare a Strategiei

In termen de 90 de zile de la adoptarea Strategiei se va elabora planul de actiune specific pentru perioada 2016-2017, conform Calendarului general pentru implementarea Strategiei 2016-2020, si se va aproba prin ordin comun al ministerelor initiatoare, urmand ca planul de actiune specific pentru perioada 2018-2020 sa fie elaborat si

aprobat pana la finalul anului 2017.

Centrul National de Sanatate Mintala si Lupta Antidrog din subordinea Ministerului Sanatatii va elabora un raport anual ce va cuprinde progresele realizate in implementare, dificultatile intampinate, modelele de buna practica, pe baza informatiilor primite de la celelalte ministere si institutii implicate.

CNSMLA va realiza impreuna cu celelalte ministere si institutii implicate evaluarea finala privind implementarea Strategiei, pe care o va prezenta Guvernului Romaniei. Scopul evaluarii este de a compara rezultatele obtinute cu cele initial planificate, de a identifica problemele ce trebuie solutionate si demersurile necesare pentru aceasta si de a stabili directiile viitoare de actiune si dupa implementarea completa a Strategiei.

Pentru indeplinirea acestui deziderat, in cadrul Grupului tehnic de lucru se va elabora un plan de evaluare si monitorizare generale, dar si sectoriale si punctuale, itemii elaborati vor urmari indeplinirea obiectivelor specifice, activitatile, indicatorii si impactul.

8. Institutii responsabile in implementarea Strategiei

Strategia pentru sanatatea mintala a copilului si adolescentului 2016-2020 se aplica prin coordonarea eforturilor institutiilor responsabile si persoanelor cu atributii in domeniul protectiei si promovarii drepturilor copilului, rolul coordonarii Grupului tehnic de lucru interministerial revenindu-i Cancelariei Prim-Ministrului, iar activitatile prevazute in Strategie se vor derula in conformitate cu Calendarul general pentru implementarea Strategiei.

Ministerul Sanatatii

Din cadrul sistemului de sanatate, institutiile direct responsabile pentru implementarea strategiei sunt: Centrul National de Sanatate Mintala si Lupta Antidrog, cu sprijinul Directiei generale de asistenta medicala si sanatate publica de la nivelul Ministerului Sanatatii, centrele de sanatate mintala (de copii sau mixte) din cadrul spitalelor generale sau de monospecialitate, structurile de psihiatrie pediatrica, directiile de sanatate publica judetene si a municipiului Bucuresti, sistemul de asistenta medicala primara prin medicii de familie, personalul medico-sanitar din medicina scolara, medicii pediatri din serviciile ambulatorii, asistentii medicali comunitari si mediatorii sanitari din cadrul serviciilor publice de asistenta sociala.

Ministerul Educatiei Nationale si Cercetarii Stiintifice

Prin departamentele si institutiile aflate in subordinea sa, prin inspectoratele scolare, Ministerul Educatiei Nationale si Cercetarii Stiintifice are un rol esential in implementarea obiectivelor si actiunilor de promovare a sanatatii mintale a copilului si adolescentului si de prevenire a tulburarilor mintale. Acest lucru este posibil prin implicarea activa a inspectoratelor scolare de la nivelul municipiului Bucuresti, dar si a inspectoratelor judetene, a specialistilor din crese, gradinite, scoli si a specialistilor din centrele de asistenta psihopedagogica. Specialistii din centrele judetene de resurse si asistenta educationala, respectiv din Centrul Municipiului Bucuresti de Resurse si Asistenta Educationala vor coordona activitatea de promovare, prevenire si consiliere psihopedagogica in domeniul sanatatii mintale in colaborare cu echipa multidisciplinara din cadrul centrelor de sanatate mintala pentru copii si cu specialistii din cadrul altor institutii implicate.

Ministerul Muncii, Familiei, Protectiei Sociale si Persoanelor Varstnice, prin Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului si Adoptie

Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului si Adoptie indeplineste, in principal, atributii pentru: elaborarea si promovarea strategiei nationale in domeniul protectiei si promovarii drepturilor copilului, coordonarea activitatilor si masurilor de implementare a obiectivelor strategiei nationale din domeniu si evaluarea impactului aplicarii obiectivelor strategice, elaborarea si fundamentarea de programe in domeniul protectiei si promovarii drepturilor copilului, standarde minime de calitate, metodologii si proceduri de lucru, monitorizarea respectarii drepturilor copilului, centralizarea si sintetizarea informatiilor referitoare la respectarea la nivel national a principiilor si normelor stabilite de Conventia cu privire la drepturile copilului, adoptata de Adunarea generala a Organizatiei Natiunilor Unite la 20 noiembrie 1989, ratificata prin Legea [nr. 18/1990](#), republicata, cu modificarile ulterioare, si elaborarea rapoartelor de tara, monitorizarea si luarea de masuri pentru punerea in aplicare in Romania a recomandarilor Comitetului privind drepturile copilului, asigurarea controlului, coordonarii si indrumarii metodologice in ceea ce priveste aplicarea legislatiei din domeniul protectiei si promovarii drepturilor copilului.

Ministerul Muncii, Familiei, Protectiei Sociale si Persoanelor Varstnice, prin Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului si Adoptie, sustine obiectivele strategice de reabilitare a sanatatii mintale a copilului si adolescentului, pentru dezvoltarea centrelor de sanatate mintala si a parteneriatelor cu serviciile specializate de sanatate mintala, promovand formarea si consolidarea

sistemului specializat integrat de sanatate, social si educational.

Cancelaria Prim-Ministrului

Conform Programului de guvernare, Cancelaria Prim-Ministrului ofera sprijin metodologic in vederea luarii deciziei la nivel guvernamental, asigura coerenta agendei de politici in cadrul Guvernului, stabilirea indicatorilor clari care vizeaza obiectivele ministerelor de resort si monitorizarea implementarii acestora.

Prin compartimentele de specialitate, Cancelaria Prim-Ministrului are competente in promovarea si monitorizarea reformelor derulate in domeniul bunastarii copilului si familiei, prin raportarea atat la necesitatea de reglementare si legiferare, cat si la respectarea standardelor impuse de legislatia nationala si europeana, asigurand sincronizarea intre prevederile Programului de guvernare si politicile si strategiile ministerelor de resort.

Pachetul integrat pentru combaterea saraciei", asumat de catre Guvernul Romaniei, va fi implementat cu sprijinul ministerelor de resort si societatii civile prin compartimentele de specialitate de la nivelul Cancelariei Prim-Ministrului, scopul fiind acela de eficientizare si abordare unitara a politicilor si initiativelor in domeniile sanatate, educatie, justitie si protectie sociala.

Pachetul asumat de Guvernul Romaniei este un factor important pentru realizarea obiectivelor Strategiei de la Lisabona, Strategiei Europa 2020, strategiilor nationale privind sanatatea, incluziunea sociala, protectia si promovarea drepturilor copiilor, ocuparea etc.

Prin grupul tehnic de lucru, constituit la nivelul Cancelariei Prim-Ministrului, se va sustine derularea actiunilor Strategiei in conformitate cu Calendarul general pentru implementarea Strategiei.

Ministerul Justitiei

Pentru buna administrare a justitiei ca serviciu public, Ministerul Justitiei, in realizarea actului de justitie pentru copii, in acord cu Strategia de reforma a sistemului judiciar, dar si cu Strategia nationala pentru protectia si promovarea drepturilor copilului pentru perioada 2014-2020 si Planul operational pentru implementarea Strategiei nationale pentru protectia si promovarea drepturilor copilului 2014-2016, are menirea de a continua demersurile necesare reformei institutionale a instantelor judecatoresti in sensul actionarii cu prioritate in vederea infiintarii la nivelul intregului teritoriu al tarii de sectii ori complete specializate pentru minori si familie.

In vederea realizarii unui cadru legislativ coerent in domeniul protectiei si promovarii drepturilor copilului, Ministerul Justitiei are drept de initiativa legislativa in realizarea unor dispozitii procedurale speciale, simplificate, in domeniul justitiei pentru copii, de natura a se circumscrie unor garantii procesuale acordate copiilor, corespunzator standardelor romanesti si europene in materia respectarii drepturilor copilului.

Prin departamentele si institutiile aflate in subordine, Ministerul Justitiei este un actor important in implementarea Strategiei. Departamentele si institutiile ce vor interveni in acest sens sunt:

1. Administratia Nationala a Penitenciarelor si unitatile subordonate, avand un rol deosebit de important in acordarea serviciilor de asistenta psihosociala si medicala a copiilor si adolescentilor in scopul resocializarii si reintegrarii in societate, aflati in custodia acestora.

2. Directia Nationala de Probatiune, structura cu personalitate juridica in cadrul Ministerului Justitiei, constituita in temeiul Legii [nr. 252/2013](#), cu modificarile si completarile ulterioare, care isi exercita atributiile la nivel central si in cele 42 de structuri teritoriale, denumite servicii de probatiune.

Prin raportare la minori, serviciile de probatiune au prerogativa:

a) de a sprijini organele judiciare in procesul de individualizare si executare a masurilor educative, prin intocmirea referatelor de evaluare;

b) de a coordona procesul de supraveghere a respectarii uneia dintre urmatoarele masuri educative neprivative de libertate stabilite de instanta fata de minor: stagiul de formare civica, supravegherea, consemnarea la sfarsit de saptamana, asistarea zilnica;

c) de a coordona procesul de supraveghere a minorilor fata de care a fost inlocuita masura educativa privativa de libertate cu masura asistarii zilnice;

d) de a acorda consiliere psihologica si alte forme de asistenta victimelor infractiunilor.

Ministerul Public

In cadrul activitatii judiciare, Ministerul Public reprezinta interesele generale ale societatii si apara ordinea de drept, precum si drepturile si libertatile cetatenilor, atributie particularizata prin dispozitii speciale prevazute de Codul de procedura civila, Codul de procedura penala, precum si in alte acte normative speciale.

Atributiile Ministerului Public exercitate prin procurori in temeiul legii se

refera - printre altele - la apararea drepturilor si intereselor legitime ale minorilor si se exercita prin mijloace judiciare sau complementare activitatii judiciare, constand in: promovarea actiunilor civile adresate instantelor judecatoresti in temeiul dispozitiilor art. 45 din Legea [nr. 134/2010](#) privind Codul de procedura civila, republicata, cu modificarile ulterioare; participarea la judecarea cauzelor penale ori civile in care sunt implicati minori; supravegherea punerii in executare a hotararilor judecatoresti care se refera la minori.

Ministerul Afacerilor Interne, prin institutiile aflate in subordine sau in coordonare

Rolul personalului Ministerului Afacerilor Interne este esential in sesizarea si interventia in situatiile de abuz, neglijare si exploatare a copilului, inclusiv cele de violenta in familie indreptata impotriva copilului, aceasta institutie specializata a statului avand atributii in sesizarea autoritatii administratiei publice locale prevazute de lege pentru a interveni in cazurile in care drepturile si interesele copilului sunt puse in pericol.

In aplicarea justitiei pentru copii este recunoscut rolul organelor de politie in interventie, alaturi de ceilalti parteneri relevanti, in cadrul unor echipe multidisciplinare si interinstitutionale de abordare sistemica a problematicii drepturilor copilului.

Organele de politie au competenta sa constate contravenitiile si sa aplice sanctiunile pentru savarsirea unor fapte de natura sa lezeze drepturile si libertatile civile ale copilului ori sa prejudicieze interesele acestuia.

8.1. Implicarea societatii civile

Reprezentantii societatii civile, organizatiile neguvernamentale, consortiile, colegiile si asociatiile profesionale, universitatile si alte institutii de invatamant, institutele de cercetare etc. vor avea un aport semnificativ in implementarea Strategiei.

Organizatiile neguvernamentale care au ca misiune sanatatea mintala vor participa activ la implementarea Strategiei prin pilotarea de servicii de promovare, prevenire si interventii specializate si la formarea continua a specialistilor din domeniul sanatatii mintale. Organizatiile neguvernamentale au un rol esential in actiunile de sustinere si promovare pentru sanatate mintala a copilului si adolescentului.

Rolul organismelor internationale (Comisia Europeana, Reprezentanta UNICEF Romania si alte agentii ale Natiunilor Unite etc.) si al reprezentantilor altor state, prin intermediul ambasadelor, este unul cu dubla semnificatie, atat de partener, constant pe parcursul reformei, cat si de cofinantator in vederea sustinerii reformei si implicit in implementarea Strategiei prezente.

Totodata, prin sprijinul oferit, un rol deosebit il vor avea consortiile, colegiile si asociatiile profesionale in validarea, elaborarea si formarea specialistilor pentru utilizarea instrumentelor de lucru specifice depistarii precoce si reabilitarii copiilor si adolescentilor aflati in risc sau cu tulburari de sanatate mintala. De asemenea vor sustine formarea continua a specialistilor in acord cu obiectivele Strategiei, vor participa la actiunile de elaborare a standardelor de servicii si vor promova obiectivele Strategiei in cadrul comunitatii lor stiintifice.

8.2. Masuri organizatorice

La nivel central, ministerele de resort si celelalte institutii si autoritati responsabile vor fi reprezentate in Grupul de lucru creat la nivelul Cancelariei Prim-Ministrului. Componenta grupului de lucru este alcatuita din reprezentanti ai institutiilor responsabile in implementarea Strategiei, dar si reprezentanti ai societatii civile si asociatii profesionale. Grupul de lucru se va reuni lunar, semestrial, anual si ori de cate ori va fi nevoie.

9. Abrevieri

CPM - Cancelaria Prim-Ministrului

ONG - organizatie neguvernamentala

MS - Ministerul Sanatatii

CNSMLA - Centrul National de Sanatate Mintala si Lupta Antidrog

CSM - centru de sanatate mintala

PNSM - Programul national de sanatate mintala

SPAS - serviciul public asistenta sociala

DGASPC - directia generala de asistenta sociala si protectia copilului

MJ - Ministerul Justitiei

MP - Ministerul Public

ANP - Administratia Nationala a Penitenciarelor

DNP - Directia Nationala de Probatiune

MAI - Ministerul Afacerilor Interne

MMFPSPV - Ministerul Muncii, Familiei, Protectiei Sociale si Persoanelor Varstnice
 ANPDCA - Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului si Adoptie
 ANPD - Autoritatea Nationala pentru Persoanele cu Dizabilitati
 MENCS - Ministerul Educatiei Nationale si Cercetarii Stiintifice
 ISMB - Inspectoratul Scolar al Municipiului Bucuresti
 ISJ - inspectorat scolar judetean
 CJRAE - centrul judetean de resurse si asistenta educationala
 CMBRAE - Centrul Municipiului Bucuresti de Resurse si Asistenta Educationala
 CCD - casa corpului didactic
 CNASR - Colegiul National al Asistentilor Sociali din Romania
 OAMGMAMR - Ordinul Asistentilor Medicali Generalisti, Moaselor si Asistentilor Medicali din Romania

ANEXA
 la strategie

**STRATEGIA NATIONALA
 pentru sanatatea mintala a copilului si adolescentului 2016-2020**

CALENDAR GENERAL PENTRU IMPLEMENTAREA STRATEGIEI

3.2.1. Promovarea sanatatii mintale a copilului si adolescentului. Obiective specifice

3.2.1.1. Constientizarea populatiei la nivel national cu privire la starea de bine a copiilor si adolescentilor si a sanatatii mintale a acestora

ACTIVITATI	INSTITUTII RESPONSABILE	PARTENERI	TERMEN	SURSE BUGETARE	BUGET
a) Derularea de campanii nationale, regionale si locale de promovare a sanatatii mintale a copilului si adolescentului si a dezvoltarii socioemotionale a copiilor prin educarea publicului larg, parintilor si familiilor prin mijloace de informare in masa (mass-media, pliante, postere, site institutii)	- MS	- ANP - CNSMLA - CPM - ONG-uri	- Trim. I 2017	- Programul national de sanatate mintala si profilaxie in patologia psihiatrica (PNSM)	- Buget global estimat (PNSM) 8.335 mii lei/2016-2020
	- MENCS - ISJ/ISMB - CJRAE/CMBRAE - CCD			- PIN-uri - Fonduri structurale - ONG-uri	
b) Organizarea de seminare educationale adresate parintilor, familiilor si cadrelor didactice, medicilor de familie, medicilor scolari si asistentilor medicali scolari, asistentilor sociali, asistentilor medicali comunitari, mediatorilor sanitari, mediatorilor scolari etc. privind promovarea sanatatii mintale a copiilor si adolescentilor in sistemul de educatie coordonate si sustinute de catre specialisti acreditati	- MS	- CNSMLA - MMFPSPV/ANPDCA - ONG-URI	- Trim. IV 2017	- Programul national de sanatate mintala si profilaxie in patologia psihiatrica (PNSM)	- Buget global estimat (PNSM) 8.335 mii lei/2016-2020
	- MENCS - ISJ/ISMB - CJRAE/CMBRAE - CCD	Colegii/Asociatii profesionale		- Bugetul de stat - Fonduri structurale - ONG-uri	

3.2.1.2. Promovarea si dezvoltarea factorilor protectori ai sanatatii mintale a copiilor si a parintilor acestora

ACTIVITATI	INSTITUTII RESPONSABILE	PARTENERI	TERMEN	SURSE BUGETARE	BUGET
a) Elaborarea modulelor de psihologie a copilului cu focalizare pe managementul comportamental, dezvoltarea	- MS/CNSMLA	- CPM - MMFPSPV/ANPDCA - MJ/ANP - MENCS	- Trim. II 2018	- Programul national de sanatate mintala si	- Buget global estimat (PNSM) 8.335 mii lei/2016-2020

competentelor sociale si emotionale, vocationale si sanatatea mintala a copilului si adolescentului din formarea initiala a cadrelor didactice, medicilor de familie, medicilor pediatri, medicilor scolari si asistentilor medicali scolari, a personalului medical si de reintegrare sociala din sistemul penitenciar, asistentilor medicali comunitari si asistentilor sociali, acreditate		- Consoritiul Universitaria - Colegii/Asociatii profesionale - ONG-uri		profilaxie in patologia psihiatrica (PNSM) - Bugetul de stat - Fonduri structurale - ONG-uri	
b) Elaborarea unui curriculum de formare in psihiatrie pediatria, psihologia copilului si adolescentului si consilierea parintilor pentru medicina de familie, medicina pediatri si personalul medical si de reintegrare sociala din sistemul penitenciar de catre specialisti acreditati	- MS/CNSMLA	- CPM - ANP - MMFPSPV/ANPDCA - Consoritiul Universitaria - Colegii/Asociatii profesionale - ONG-uri	- Trim. II 2018	- Programul national de sanatate mintala si profilaxie in patologia psihiatrica (PNSM)	- Buget global estimat (PNSM) 8.335 mii lei/2016-2020
	- MENCs - ISJ/ISMB - CJRAE/CMBRAE - CCD			- Bugetul de stat - Fonduri structurale - ONG-uri	
c) Organizarea de cursuri de formare, acreditate, in dezvoltare cognitiva, sociala, emotionala, vocationala, motorie, management comportamental si psihoeducatia parintilor pentru cadrele didactice, asistentii maternali, consilierii scolari, asistentii sociali, asistentii medicali, asistenti medicali scolari, asistentii medicali comunitari si alte categorii de profesionisti care intra in contact cu copilul	- MS/CNSMLA	- MS - CPM - MJ/ANP - Colegii/Asociatii profesionale - ONG-uri	- Trim. I 2018	- Programul national de sanatate mintala si profilaxie in patologia psihiatrica (PNSM) - POCU	- Buget global estimat (PNSM) 8.335 mii lei/2016-2020
	- MENCs - ISJ/ISMB - CJRAE/CMBRAE - CCD	- OAMGMAMR - CNASR		- Bugetul de stat - Fonduri structurale	
d) Organizarea de sesiuni de formare acreditate in psihologia copilului si adolescentului pentru procurorii si judecatorii specializati in solutionarea cauzelor cu minori	- Institutul National al Magistraturii	- MS/CNSMLA - MP - CPM			
	- MJ/ANP - MENCs - ISJ/ISMB - CJRAE/CMBRAE - CCD	- Consoritiul Universitaria - Colegii/Asociatii profesionale - ONG-uri		- Bugetul de stat - Fonduri structurale	

Indicatori:

1. numar de campanii nationale si locale de promovare a sanatatii mintale;
2. numar de cadre didactice instruite in dezvoltarea cognitiva, sociala, emotionala, vocationala, motorie si management comportamental al copiilor;
3. numar de parinti care au avut acces la servicii de informare, instruire si consiliere a parintilor;
4. numar de medici de familie, personal medical si de reintegrare sociala din sistemul penitenciar, medici scolari si medici pediatri formati in dezvoltarea cognitiva, sociala, emotionala, vocationala, motorie si de management comportamental;
5. numar de asistenti sociali, asistenti maternali si alt personal din sistemul de protectie a copilului instruiti in dezvoltarea cognitiva, sociala, emotionala, vocationala, motorie si management comportamental al copiilor;
6. numar de asistenti medicali, asistenti medicali scolari si asistenti comunitari instruiti in dezvoltarea cognitiva, sociala, emotionala, vocationala, motorie si management comportamental al copiilor;
7. numar de procurori si judecatori instruiti in psihologia copilului si adolescentului;
8. numar de specialisti acreditati.

3.2.2. Dezvoltarea serviciilor de identificare timpurie si de interventie timpurie adresate copiilor si adolescentilor cu risc de a dezvolta tulburari de sanatate mintala, dificultati socioemotionale si comportamentale. Obiective specifice

3.2.2.1. Identificarea timpurie a copiilor si a adolescentilor cu risc de a dezvolta tulburari de sanatate mintala

ACTIVITATI	INSTITUTII RESPONSABILE	PARTENERI	TERMEN	SURSE BUGETARE	BUGET
a) Crearea si administrarea unei baze de date la nivelul CNSMLA pe baza datelor furnizate din sistemul de sanatate, social, educatie si justitie	- MS/CNSMLA	- MS/DGAMSP - MENCS - MMFPSPV/ANPDCA - ANPD - MJ/ANP - MJ/DNP	- Trim. I 2017	- Programul national de sanatate mintala si profilaxie in patologia psihiatrica (PNSM) - Bugetul de stat - Fonduri structurale	- Buget global estimat (PNSM) 8.335 mii lei/2016-2020
b) Realizarea screeningului precoce al factorilor de risc cu rol in dezvoltarea tulburarilor de sanatate mintala la copil la nivelul cabinetelor medicului de familie, cabinetelor medicale scolare si medicului pediatru (copii din familii cu risc in care este prezenta violenta verbala si fizica, abuzul de alcool si consumul de substante psihotrope, boli psihice si somatice cronice ale parintilor, familii dezorganizate, saracie extrema, copii din sistemul de servicii sociale, copii cu boli somatice cronice, copii cu factori de risc individuali)	- MS/DGAMSP - MS/CNSMLA	- MMFPSPV/ANPDCA - Asociatii profesionale - ONG-uri	- Trim. IV 2016	- Programul national de sanatate mintala si profilaxie in patologia psihiatrica (PNSM) - Bugetul de stat - Fonduri structurale	- Buget global estimat (PNSM) 8.335 mii lei/2016-2020

3.2.2.2. Identificarea timpurie a dificultatilor socioemotionale si comportamentale ale copiilor si adolescentilor

ACTIVITATI	INSTITUTII RESPONSABILE	PARTENERI	TERMEN	SURSE BUGETARE	BUGET
a) Identificarea timpurie a dificultatilor socioemotionale si comportamentale ale copiilor si adolescentilor la nivelul cabinetelor medicului de familie, ale cabinetelor medicale scolare si al medicului pediatru prin screening	- MS/CNSMLA - MENCS - ISJ/ISMB - CJRAE/CMBRAE - CCD	- MS/DSP-uri - ONG-uri - Asociatii profesionale	- Trim. IV 2016	- Programul national de sanatate mintala si profilaxie in patologia psihiatrica (PNSM) - Bugetul de stat	- Buget global estimat (PNSM) 8.335 mii lei/2016-2020
b) Identificarea timpurie a dificultatilor socioemotionale si comportamentale ale copiilor si adolescentilor la nivelul gradinitelor si scolilor, cu sprijinul cadrelor didactice si a consilierului scolar, actiune coordonata de catre specialistii centrelor judetene de resurse si asistenta educationala (CJRAE), respectiv a Centrului Municipiului Bucuresti de Resurse si Asistenta Educationala (CMBRAE), prin evaluare psihosomatica si alte instrumente validate stiintific		- MS/CNSMLA - CMBRAE - CJRAE - ONG-uri - Colegii/Asociatii profesionale		- Bugetul de stat - Fonduri structurale - ONG-uri	

3.2.2.3. Interventii precoce adresate copiilor si adolescentilor cu risc de a dezvolta tulburari de sanatate mintala si dificultati socioemotionale si comportamentale

ACTIVITATI	INSTITUTII RESPONSABILE	PARTENERI	TERMEN	SURSE BUGETARE	BUGET
------------	-------------------------	-----------	--------	----------------	-------

Crearea unui mecanism de interventie timpurie integrat adresat copiilor cu dificultati socioemotionale si comportamentale, in care cadrele didactice, personalul medico-sanitar din cabinetele medicale scolare, specialistii din cadrul centrelor de sanatate mintala, asistentii medicali comunitari, asistentii sociali/specialistii din cadrul Serviciului Public de Asistenta Sociala (SPAS) de la nivelul municipiului, oraselor si comunelor si/sau DGASPC sa actioneze impreuna	- MS/CNSMLA	- MMFPSPV/ANPDCA - DSP-uri - APL-uri - ONG-uri - Asociatii profesionale	- Trim. II 2019	- Programul national de sanatate mintala si profilaxie in patologia psihiatrica (PNSM)	- Buget global estimat (PNSM) 8.335 mii lei/2016-2020
	- MENCs - ISJ/ISMB - CJRAE/CMBRAE - CCD			- Bugetul de stat - Fonduri structurale	

3.2.2.4. Identificarea si interventia integrata timpurie adresate copiilor cu tulburare de spectru autist (TSA)

ACTIVITATI	INSTITUTII RESPONSABILE	PARTENERI	TERMEN	SURSE BUGETARE	BUGET
a) Realizarea screeningului tulburarii de spectru autist de catre medicul de familie, medicul scolar si medicul pediatru	- MS/CNSMLA	- MENCs - MMFPSPV/ANPDCA - MS/DSP-uri - APL-uri - Colegii/Asociatii profesionale - ONG-uri	- Trim. IV 2016	- Programul national de sanatate mintala si profilaxie in patologia psihiatrica (PNSM) - Bugetul de stat - Fonduri structurale - ONG-uri	- Buget global estimat (PNSM) 8.335 mii lei/2016-2020
b) Elaborarea si implementarea unui mecanism integrat de interventie pentru copiii si adolescenti diagnosticati cu tulburare de spectru autist si alte tulburari mintale asociate, care sa asigure cooperarea activa si continua intre toti furnizorii de servicii sociale si educationale (SPAS, DGASPC, centre TSA, cadre didactice, unitati de invatamant, inspectorate scolare, furnizori privati de servicii terapeutice)	- MS/CNSMLA	- MMFPSPV/ANPDCA - ONG-uri - Asociatii profesionale	- Trim. II 2019	- Programul national de sanatate mintala si profilaxie in patologia psihiatrica (PNSM)	- Buget global estimat (PNSM) 8.335 mii lei/2016-2020
	- MENCs - ISJ/ISMB - CJRAE/CMBRAE - CCD			- Bugetul de stat	
c) Organizarea de cursuri de formare continua acreditate in identificarea si recunoasterea timpurie a semnelor de risc pentru tulburarea de spectru autist (TSA), adresate medicilor psihiatri, medicilor de familie, medicilor pediatri, medicilor scolari, asistentilor medicali scolari, asistentilor medicali comunitari, asistentilor sociali si cadrelor didactice	- MS/CNSMLA	- MENCs - CMR - OAMGMAMR - CNASR - DSP-uri - APL-uri - ONG-uri - Colegii/Asociatii profesionale	- Trim. IV 2018	- Programul national de sanatate mintala si profilaxie in patologia psihiatrica (PNSM) - Bugetul de stat - Fonduri structurale - POCU	- Buget global estimat (PNSM) 8.335 mii lei/2016-2020

3.2.2.5. Identificarea si interventia adresata psihopatologiei mamei si psihopatologiei tulburarilor de sanatate mintala la sugar si la copilul mic

ACTIVITATI	INSTITUTII RESPONSABILE	PARTENERI	TERMEN	SURSE BUGETARE	BUGET
a) Elaborarea unor ghiduri privind depistarea si managementul depresiei postpartum adresate specialistilor din sistemul sanitar, asistentilor medicali comunitari, asistentilor sociali si altor categorii	- MS/CNSMLA	- CPM - MMFPSPV/ANPDCA - CMR - OAMGMAMR - CNASR - ONG-uri - Consortiul Universitaria -	- Trim. II 2018	- Programul national de sanatate mintala si profilaxie in patologia psihiatrica (PNSM)	- Buget global estimat (PNSM) 8.335 mii lei/2016-2020

profesionale (pentru medicii de familie, asistentele de la cabinetul de medicina de familie, medicilor neonatologi si asistentele de neonatologie, medicilor pediatri si asistentele de pediatrie), precum si asistentelor medicale comunitare si asistentilor sociali de la nivelul SPAS si DGASPC		Colegii/Asociatii profesionale		- Fonduri structurale	
ACTIVITATI	INSTITUTII RESPONSABILE	PARTENERI	TERMEN	SURSE BUGETARE	BUGET
b) Elaborarea unor ghiduri privind depistarea si managementul tulburarilor de sanatate mintala la sugar si la copilul mic pentru medicii de familie, asistentele de la cabinetul de medicina de familie, medicii neonatologi si asistentele de neonatologie, medicii pediatri si asistentele de pediatrie, precum si pentru asistentele medicale comunitare si asistentii sociali de la nivelul SPAS si DGASPC	- MS/CNSMLA	- CPM - MMFPSPV/ANPDCA - ONG-uri - Consoritiul Universitaria - Colegii/Asociatii profesionale - CMR - OAMGMAMR - CNASR	- Trim. II 2018	- Programul national de sanatate mintala si profilaxie in patologia psihiatrica (PNSM) - Fonduri structurale	- Buget global estimat (PNSM) 8.335 mii lei/2016-2020
c) Elaborarea si implementarea unui mecanism integrat de interventie adresata patologiei mamei si patologiei tulburarilor de sanatate mintala la sugar si la copilul mic, pentru furnizorii de servicii medicopsihosociale	- MS/CNSMLA	- MMFPSPV/ANPDCA - ONG-uri	- Trim. I 2019	- Programul national de sanatate mintala si profilaxie in patologia psihiatrica (PNSM) - Bugetul de stat - Fonduri structurale - ONG-uri	- Buget global estimat (PNSM) 8.335 mii lei/2016-2020

3.2.2.6. Preventia tulburarilor de anxietate si a depresiei copiilor si adolescentilor la risc

ACTIVITATI	INSTITUTII RESPONSABILE	PARTENERI	TERMEN	SURSE BUGETARE	BUGET
Organizarea de seminare psihoeducationale, adresate copiilor, adolescentilor si parintilor copiilor la risc de a dezvolta depresie si anxietate, sustinute de catre specialisti acreditati	- MS/CNSMLA	- MMFPSPV/ANPDCA - ONG-uri	- Trim. IV 2017	- Programul national de sanatate mintala si profilaxie in patologia psihiatrica (PNSM)	- Buget global estimat (PNSM) 8.335 mii lei/2016-2020
	- MENCs - ISJ/ISMB - CJRAE/CMBRAE - CCD	Colegii/Asociatii profesionale		- Bugetul de stat - Fonduri structurale - ONG-uri	

3.2.2.7. Preventia si interventiile timpurii in comportamentul agresiv fizic si verbal al copilului si adolescentului

ACTIVITATI	INSTITUTII RESPONSABILE	PARTENERI	TERMEN	SURSE BUGETARE	BUGET
a) Sesiuni de formare, prin cursuri acreditate, realizate cu sprijinul ISMB si ISJ, adresate cadrelor didactice, prin care sa abordeze complex comportamentul agresiv fizic si verbal al elevilor din perspectiva functionarii lor globale (dezvoltare cognitiva, sociala, emotionala, vocationala, motorie si a managementului comportamental) corelata cu functionarea familiala si sociala	MENCs - ISJ/ISMB - CJRAE/CMBRAE - CCD	- MS/CNSMLA - ISMB - ISJ - ONG-uri - Colegii/Asociatii profesionale		- Bugetul de stat - Fonduri structurale - ONG-uri	

b) Sesiuni educationale, adresate copiilor, adolescentilor, parintilor si cadrelor didactice, realizate in scoli prin ISMB si ISJ, pentru reducerea agresivitatii si a comportamentului bazat pe intimidare intentionata	- MENCs - ISJ/ISMB - CJRAE/CMBRAE - CCD	- CNSMLA - ISMB - ISJ - ONG-uri - Colegii/Asociatii profesionale		- Bugetul de stat - Fonduri structurale - ONG-uri	
c) Elaborarea si implementarea unui mecanism integrat de interventie in situatiile de intimidare intentionata, care sa implice cadrele didactice, medicul scolar, asistentul medical scolar, personalul medical si de reintegrare sociala din sistemul penitenciar, politistul comunitar, ofiterul de probatiune, DGASPC/SPAS atat pentru victima, cat si pentru agresor	- MENCs - ISJ/ISMB - CJRAE/CMBRAE - CCD	- MS/CNSMLA - CPM - MMFPSPV/ANPDCA - MJ/ANP - MJ/DNP - ONG-uri		- Bugetul de stat - Fonduri structurale - ONG-uri	

Indicatori:

1. numar de copii identificati cu risc de a dezvolta tulburari de sanatate mintala;
2. numar de parinti care au avut acces la servicii de informare, educare si consiliere;
3. numar de programe de promovare a sanatatii mintale si de preventie a tulburarilor psihice, adresate copiilor la risc;
4. numar de specialisti instruiti din cadrul sistemului sanitar, educational si social;
5. numar de copii depistati cu tulburare de spectru autist;
6. numar de copii depistati cu tulburari de sanatate mintala care au beneficiat de servicii de specialitate integrate;
7. numar de specialisti instruiti in depistarea si managementul tulburarilor de sanatate mintala ale mamei, sugarului si copilului mic;
8. numar de cadre didactice, copii si adolescenti si parinti instruiti in abordarea complexa a comportamentului agresiv fizic si verbal al elevilor, in managementul comportamental si in reducerea agresivitatii si a comportamentului bazat pe intimidare intentionata;
9. numar de specialisti care au urmat programe acreditate.

3.3. Dezvoltarea serviciilor de tratament si interventii specializate, educationale si psihologice, adresate copiilor si parintilor cu tulburari de sanatate mintala.

Obiective specifice

3.3.1. Dezvoltarea serviciilor specializate integrate in cadrul centrelor de sanatate mintala

ACTIVITATI	INSTITUTII RESPONSABILE	PARTENERI	TERMEN	SURSE BUGETARE	BUGET
a) Elaborarea standardelor pentru serviciile comunitare si interventii specializate integrate	- MS/CNSMLA	- CPM - MMFPSPV/ANPDCA	- Trim. I 2019	- Programul national de sanatate mintala si profilaxie in patologia psihiatrica (PNSM)	- Buget global estimat (PNSM) 8.335 mii lei/2016-2020
	- MENCs - ISJ/ISMB - CJRAE/CMBRAE - CCD			- Bugetul de stat	
b) Stabilirea traseului copilului si adolescentului in retea de servicii specializate integrate (servicii medico-psihologice, educationale, sociale, justitie)	- MS/CNSMLA	- CPM - MJ/DNP - MMFPSPV/ANPDCA	- Trim. I 2017	- Programul national de sanatate mintala si profilaxie in patologia psihiatrica (PNSM)	- Buget global estimat (PNSM) 8.335 mii lei/2016-2020
ACTIVITATI	INSTITUTII RESPONSABILE	PARTENERI	TERMEN	SURSE BUGETARE	BUGET
	- MENCs - ISJ/ISMB - CJRAE/CMBRAE - CCD			- Bugetul de stat	
	- MJ/ANP				
c) Elaborarea procedurilor de lucru si a responsabilitatilor specifice ale fiecarui serviciu	- MS/CNSMLA	- MS - MJ/DNP - MMFPSPV/ANPDCA	- Trim. III 2017	- Programul national de sanatate mintala si profilaxie in patologia	- Buget global estimat (PNSM) 8.335 mii lei/2016-2020

				psihiatrica (PNSM)	
	- MENCs - ISJ/ISMB - CJRAE/CMBRAE - CCD			- Bugetul de stat	
	- MJ/ANP				

3.3.2. Dezvoltarea in cadrul centrelor de sanatate mintala a serviciilor de evaluare si interventie in sanatatea mintala a copiilor si adolescentilor

ACTIVITATI	INSTITUTII RESPONSABILE	PARTENERI	TERMEN	SURSE BUGETARE	BUGET
a) Instruirea echipei multidisciplinare din centrele de sanatate mintala in implementarea interventiilor validate stiintific in tulburarile de sanatate mintala, adresate copilului si parintilor acestuia, cu sprijinul specialistilor acreditati	- MS/CNSMLA	- CPM - Consorțiul Universitaria - Colegii/Asociatii profesionale - ONG-uri	- Trim. II 2017	- Programul national de sanatate mintala si profilaxie in patologia psihiatrica (PNSM) - Fonduri structurale - POCU	- Buget global estimat (PNSM) 8.335 mii lei/2016-2020
b) Dezvoltarea serviciilor medico-psihologice si a serviciilor de consiliere si psihoterapie a parintilor din zonele defavorizate ai caror copii au o tulburare de sanatate mintala, conform art. 22 din Legea sanatatii mintale si a protectiei persoanelor cu tulburari psihice nr. 487/2002 , republicata	- MS	- CPM - MS/CNSMLA - Consorțiul Universitaria - Colegii si asociatii profesionale - ONG-uri	- Trim. II 2018	- Programul national de sanatate mintala si profilaxie in patologia psihiatrica (PNSM) - Bugetul de stat	- Buget global estimat (PNSM) 8.335 mii lei/2016-2020
c) Dotarea centrelor de sanatate mintala conform Ordinului ministrului sanatatii nr. 375/2006 privind infiintarea, organizarea si functionarea centrelor de sanatate mintala, dar si cu instrumente de evaluare si interventie, validate stiintific si acreditarea profesionistilor care vor utiliza instrumentele pentru asigurarea serviciilor de reabilitare, in conformitate cu actul normativ mai sus mentionat	- MS	- MS/CNSMLA - CPM - Consorțiul Universitaria - Colegii/Asociatii profesionale - ONG-uri	- Trim. II 2017	- Programul national de sanatate mintala si profilaxie in patologia psihiatrica (PNSM) - Bugetul de stat - Fonduri structurale	- Buget global estimat (PNSM) 8.335 mii lei/2016-2020
d) Infiintarea de noi centre de sanatate mintala (de copii sau mixte) in cadrul spitalelor generale sau de monospecialitate in judetele in care acestea nu exista	- MS	- MS/CNSMLA - CPM	- Trim. I 2019	- Programul national de sanatate mintala si profilaxie in patologia psihiatrica (PNSM) - Bugetul de stat	- Buget global estimat (PNSM) 8.335 mii lei/2016-2020

3.3.3. Dezvoltarea si implementarea interventiilor educationale adresate copiilor cu tulburari de sanatate mintala in cadrul gradinitelor, scolilor si unitatilor de detinere (centre educative, centre de detentie) pentru delincventi juvenili

ACTIVITATI	INSTITUTII RESPONSABILE	PARTENERI	TERMEN	SURSE BUGETARE	BUGET
a) Dezvoltarea serviciilor de interventie educationala in tulburari de sanatate mintala, la nivelul gradinitelor si scolilor, al institutiilor care custodiaza minori care au savarsit infractiuni, coordonate de catre specialistii centrelor de asistenta psihopedagogica	- MJ/ANP - MENCs - ISJ/ISMB - CJRAE/CMBRAE - CCD	- MS/CNSMLA - MMFPSPV/ANPDCA - MJ/DNP	Trim. IV 2018 2016-2020		

b) Dotarea cabinetelor din cadrul gradinitelor si scolilor, respectiv a unitatilor de detinere pentru delincventii juvenili cu instrumente de evaluare si interventie validate stiintific	- MJ/ANP	- MS/CNSMLA - MJ/DNP - MMFPSPV/ANPDCA - Colegii/Asociatii profesionale	Trim. IV 2018 Pana la finalizarea implementarii Strategiei (2020)	- Bugetul de stat - Fonduri structurale	2 centre educative 2 centre de detentie Cost licenta: 500 lei Suma estimata 500 lei x 4 unitati = 2.000 lei
	- MENCs - ISJ/ISMB - CJRAE/CMBRAE - CCD				
c) Formarea si acreditarea psihologilor pentru utilizarea instrumentelor de evaluare.	- MENCs				
d) Organizarea unor sesiuni de formare acreditate adresate educatorilor, profesorilor, medicilor si asistentelor medicale scolare, personalului medical si de reintegrare sociala din sistemul penitenciar, consilierilor scolari si consilierilor de probatiune in recunoasterea tulburarilor de sanatate mintala a copilului si in interventiile educationale adresate acestor copii la clasa sau grupa/colectiv	- MJ/ANP	- MS/CNSMLA - Consoritiul Universitaria - Colegii/Asociatii profesionale	Trim. II 2018 Trim. II 2019 2016-2020 Periodic, pana la finalizarea implementarii Strategiei (2020)	- Bugetul de stat - Fonduri structurale - POCU	Directia Medicala 35 persoane x 2.400 lei cost curs = 84.000 lei Directia Reintegrare Sociala 40 persoane x 2.500 lei cost curs = 100.000 lei Suma estimata 84.000 lei + 100.000 lei = 184.000 lei
	- MJ/DNP				Directia Nationala de Probatiune (90 consilieri x 5 zile de curs) Suma estimata: 272.250 lei
	- MENCs - ISJ/ISMB - CJRAE/CMBRAE - CCD				

3.3.4. Dezvoltarea serviciilor si interventiilor complexe adresate copiilor cu tulburari severe de sanatate mintala, in cadrul institutiilor care custodiaza minori

ACTIVITATI	INSTITUTII RESPONSABILE	PARTENERI	TERMEN	SURSE BUGETARE	BUGET
a) Implementarea unor proceduri de prevenire si management al comportamentului agresiv si violent de catre toti angajatii institutiilor care custodiaza si serviciile care supravegheaza minori, cu sprijinul specialistilor in domeniu acreditati	- MJ/ANP - MJ/DNP	- Colegii/Asociatii profesionale - MMFPSPV/ANPDCA - ONG-uri	Trim. III 2019 2016-2020	- Bugetul de stat - Fonduri structurale	
b) Elaborarea standardelor de servicii pentru asistenta psihiatrica acordata minorilor care au savarsit fapte penale, cu sprijinul specialistilor in domeniu acreditati	- MJ/ANP	- MS - MJ/DNP - MMFPSPV/ANPDCA - CPM - Colegii/Asociatii profesionale	Trim. II 2018 2016-2020	- Bugetul de stat - Fonduri structurale	

3.3.5. Dezvoltarea serviciilor specializate in interventia in situatii de criza in cadrul sectiilor si in unitatile de detinere pentru delincventii juvenili/servicii de probatiune

ACTIVITATI	INSTITUTII RESPONSABILE	PARTENERI	TERMEN	SURSE BUGETARE	BUGET
	- MJ/ANP				

a) Elaborarea unui ghid de proceduri in interventiile in situatii de criza, cu sprijinul specialistilor acreditati	- MJ/DNP	- MS/CNSMLA - Colegii/Asociatii profesionale	Trim. IV 2018 2016-2017	- Fonduri structurale - ONG-uri	67.500 lei
b) Organizarea unor sesiuni de formare acreditate a specialistilor din cadrul echipelor de interventie	- MJ/ANP	- MS/CNSMLA - MMFPSPV/ANPDCA - Colegii/Asociatii profesionale	Trim. I 2018 Trim. II 2019 2016-2020 Periodic, pana la finalizarea implementarii Strategiei (2020)	- Bugetul de stat - Fonduri structurale	Directia Medicala 35 persoane x 2.400 lei cost curs = 84.000 lei Directia Reintegrare Sociala 20 persoane x 2.500 lei cost curs = 50.000 lei Suma estimata 84.000 lei + 50.000 lei = 134.000 lei
	- MJ/DNP				Directia Nationala de Probatiune (90 consilieri x 5 zile de curs) Suma estimata: 272.250 lei
c) Promovarea online a ghidului de proceduri in interventiile in situatii de criza (site, web institutii si parteneri) pentru specialisti	- MJ/ANP - MJ/DNP	- MS/CNSMLA - CPM - MMFPSPV/ANPDCA	Trim. III 2018 2016-2020		

Indicatori:

1. numar de servicii de evaluare complexa: psihiatrica, psihologica, logopedica, educationala care functioneaza la standardele de calitate elaborate de catre institutiile responsabile;
2. numar de servicii specializate in interventii validate stiintific pentru copiii cu tulburari de sanatate mintala;
3. numar de echipe de interventie in criza care functioneaza la nivelul standardelor elaborate de catre institutiile responsabile;
4. numar de specialisti acreditati.
5. numar de centre de sanatate mintala (de copii sau mixte) in cadrul spitalelor generale sau de monospecialitate in judetele in care acestea nu exista.